

KVALITETSMELDING

Status for studiekvaliteten 2017

Innhold

Innledning	3
Studiekvalitetsåret som gikk	3
Grunnlaget for arbeidet med økt studiekvalitet	4
Status 2017 og tiltak for 2018	6
Sektormål 1: Høy kvalitet i utdanning og forskning.....	6
1.1 Gjennomføring	6
Status og arbeid i 2017	6
Tiltak 2018.....	13
1.2 Studentenes studieinnsats og tilfredshet	14
Status og arbeid i 2017	14
Tiltak 2018.....	19
1.3 Internasjonalisering	20
Status og arbeid i 2017	20
Tiltak 2018.....	23
1.4 Periodisk programevaluering	23
Tiltak 2018.....	24
Sektormål 2: Forsking og utdanning for velferd, verdiskaping og omstilling.....	24
2.1 Relevans i utdanning:.....	24
Status og arbeid i 2017	24
Tiltak 2018.....	27
Sektormål 3: God tilgang til utdanning	27
3.1 Dimensjonering	27
Status og arbeid i 2017	27
Tiltak 2018.....	28
Sektormål 4: Effektiv, mangfoldig og solid høyere utdanningssektor og forskningssystem	29
4.1 Effektivitet	29
Status og arbeid i 2017	29
Tiltak 2018.....	34
Vurdering av NMBUs kvalitetssikringsystem	35

Innledning

Kvalitetsmeldingen er rektors rapport til universitetsstyret om arbeidet som har blitt gjort på studiekvalitetsområdet i 2017 og det arbeidet som planlegges for 2018. Meldingen skal utfylle den løpende styringsinformasjonen og årsrapporten, og være en støtte for styret i arbeidet med å møte årlige krav og forventninger i tildelingsbrevet og med å utvikle NMBU som utdanningsinstitusjon.

Rapporteringen skjer med utgangspunkt i mål og styringsparametere på utdanningsområdet. Det er tatt utgangspunkt i sektormål og styringsparametere slik de er formulert i KDs tildelingsbrev for 2017 samt de egendefinerte styringsparametere i NMBUs budsjett- og tiltaksplan for 2017.

Mange av tiltakene hører inn under flere parametere og de ønskede effektene går bredt og på kryss av målene. Det å knytte arbeidet opp mot styringsparametere sees likevel på som viktig for å belyse innsatsenes relevans for de områder, som KD og universitetsstyret har valgt å ha spesiell oppmerksomhet på i styringen.

Det arbeides med en rekke tiltak, både løpende og enkeltstående, på universitets-, fakultets- og programnivå. Det er hovedlinjene i tiltaksporteføljen som beskrives i meldingen. Tiltakene i NMBUs budsjett- og tiltaksplan for 2018 er omtalt direkte eller brutt ned i mer konkrete tiltak.

Den samlede tiltaksporteføljen skal bidra til økt måloppnåelse på utdanningsområdet, herunder i særlig grad på de områdene som KD og ledelsen ved universitetet har spesiell oppmerksomhet på. For å synliggjøre fakultetenes arbeid og planer, er fakultetenes overordnede rapportering av arbeid med studiekvalitet (i forbindelse med rapporteringen på programnivå) lagt ved (vedlegg 1).

Meldingen innledes med en kommentar til året som gikk og en kort beskrivelse av grunnlaget for arbeidet med studiekvalitet ved NMBU. Deretter følger redegjørelsen for status og planer. Meldingen avsluttes med en vurdering av NMBUs kvalitetssikringssystem.

Studiekvalitetsåret som gikk

2017 har vært et hendelsesrikt år på studiekvalitetsområdet, både nasjonalt og ved NMBU.

På nasjonalt plan startet dette året med at det ble lagt frem en egen stortingsmelding om kvalitet i høyere utdanning; Meld. St. 16 *Kultur for kvalitet i høyere utdanning*. Meldingen tar for seg status og utvikling for sektoren og inneholder en rekke tiltak for å øke kvaliteten på utdanningsområdet. I kjølvannet av meldingen kom NOKUTs reviderte studietilsynsforordning som redegjør for kravene til studieprogrammene og til kvalitetssikringen av utdanningen ved norske utdanningsinstitusjoner. Dette ble fulgt av initieringen av en større omorganisering av de nasjonale organene i sektoren rett før sommeren og fremleggelse av ny digitaliseringsstrategi og nedsettelse av en arbeidsgruppe som skal gjennomgå stillingsstrukturen innen høyere utdanning i løpet av høsten. Mot tampen av året fikk departementet overlevert innspill til nye krav som bør stilles til pedagogisk kompetanse ved ansettelser og opprykk til stillingene førsteamanuensis og professor.

Samlet sett sees en økende oppmerksomhet på kvalitetsutvikling på utdanningsområdet og et ønske om et helhetlig blikk. Samtidig er kravene til det institusjonene skal levere tydelig høynet.

NMBU har i etterkant av fremleggelsen av stortingsmelding og forordning, arbeidet med å følge opp føringer og krav. Oppmerksomhet på programnivået har vært et viktig satsingsområde i oppfølgingsarbeidet. Dette arbeidet fortsetter inn i 2018.

NMBU kan se tilbake på et år med mye bra arbeid for økt studiekvalitet, både sentralt og lokalt på fakultetene. Universitetet har i løpet av året også planlagt og gjennomført flere store prosjekter og prosesser som med ulike utgangspunkt griper inn i arbeidet med kvalitet i studiene. *Omorganiseringen* er i seg selv en prosess som skal legge til rette for både faglig og organisatorisk utvikling. Som en følge av nytt styringsreglement har NMBU igjen fått en prorektor for utdanning, og et krav om at alle studieprogrammer skal ha et programråd er innført og implementert.

FFU-satsingen inneholder tiltak for *vurdering og utvikling av pedagogisk kompetanse*, som fikk ytterligere forankring i stortingsmeldingen. En arbeidsgruppe har i år lagt frem et forslag til pedagogisk meritteringssystem for NMBU. Dette prosjektet har ringvirkninger for tenkingen rundt utviklingen av mange andre deler av organisasjonen, herunder tilbud om kompetanseutvikling, rammer for ansettelse og opprykk og lønnsutvikling.

Vi ser også eksempler på *større digitaliseringsprosjekter* med innvirkning på studiekvalitetsområdet. Et nytt læringsstøttesystem, Canvas, har i løpet av året blitt implementert over hele institusjonen, og digital eksamen har gått fra pilot til å være en del av driften.

I tillegg kommer arbeidet med utvikling av de *fysiske rammene* på campus. Den forestående samlokaliseringen er selvsagt en viktig del av denne prosessen, men det handler også om å utvikle eksisterende bygg gjennom Campus-planen.

NMBU er uten tvil i bevegelse på en rekke viktige punkt. Nevnte prosjekter og prosesser vil alle strekke seg inn i 2018 og danner gode rammer for arbeidet med å utvikle studieprogrammene ved universitetet. I tillegg kommer arbeidet med en ny strategi for NMBU. En strategiprosess gir muligheter til i fellesskap å løfte blikket og se lengre fram. Dette er muligheter som skal brukes godt blant annet for å få til en fornyet og strategisk vurdering av studieprogramporteføljen.

Alt dette både skaper og gir mye energi. Samtidig er det tydelig at 2017 har vært et krevende år for flere miljøer ved universitetet med omorganisering og nyansettelser. Disse miljøene melder om at dette på ulike måter har gått ut over kvalitetsarbeidet. De må gis tid til å finne deres vei og 2018 blir et viktig år for å lande omstillingsarbeidet. Det er imponerende at flere miljøer til tross for en krevende situasjon dette året, har satt i gang større utviklingsprosjekter og står for nytanking rundt utdanningen.

Bildet på forsiden av denne rapporten er hentet fra høstens immatrikulering. I august immatrikulerte universitetet over tusen nye studenter. Av alle aktiviteter i løpet av et år er dette noe av det viktigste universitetet og rektor gjør: hilse velkommen nye studenter med ønsker, drømmer og forventninger knyttet til det å studere ved NMBU. Seremonien skal markere overgangen til å bli borger ved NMBU og medlem av akademia. I 2017 fikk seremonien en ny og mer åpen form med parken og de vakre bygningene som innramming.

Grunnlaget for arbeidet med økt studiekvalitet

NMBU legger til grunn at arbeidet med studiekvalitet er et kontinuerlig arbeid som foregår på mange forskjellige måter og med mange aktører involvert. Det er en del av den daglige ledelsen sentralt og ved fakultetene, en del av profesjonaliteten til en underviser og inngår i rollen som student.

NMBUs kvalitetsforståelse står på tre bein:

NMBUs visjon og strategi for 2014-2018, inkludert visjon og samfunnsoppdrag: Visjonen uttrykker universitetets overordnede mål om å bidra til å sikre framtidens livsgrunnlag gjennom fremragende forskning, utdanning, formidling og innovasjon. Samfunnsoppdraget pålegger NMBU å ha høy kvalitet i alle deler av virksomheten. Strategiens delmål tar derfor for seg kvalitet i utdanning og forskning så vel som i kunnskapsdeling, ledelse, arbeidsforhold og drift.

NMBUs læringsfilosofi: For å fremme kvalitet i undervisning og læring, har NMBU vedtatt en egen læringsfilosofi. Denne skal ligge til grunn for all undervisning ved universitetet. Læringsfilosofien vektlegger studentaktiv læring og lærerens rolle som støttespiller i læringsprosessen. (Vedlegg 2)

NMBU-nøkkelen: NMBUs konkretisering av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk presiserer læringsutbyttene for hhv bachelor, 2-årig master og 5-årig master. Miljø og bærekraftig utvikling, tverrfaglighet, mangfold og innovasjon er gjennomgående temaer i nøklene for de tre programtypene. (Vedlegg 3)

Den samlede kvalitetsforståelsen som ligger i strategi, læringsfilosofi og nøkkel utgjør utgangspunktet for kvalitetsarbeidets alle faser; planlegging, gjennomføring, evaluering og korrigerende – beskrevet som et læringshjul.

Det er fakultetenes læringshjul – på emne- og programnivå – som er grunnsteinene i universitetets kvalitetsarbeid. Fagmiljøene forvalter de viktigste kvalitetsstandardene innenfor hvert område, og det er der det løpende utviklingsarbeidet finner sted. De er tette på studentens læringsbane – og kan best vurdere sammenhengene mellom læringsaktiviteter, vurderingsformer og læringsutbytte og oppbyggingen av studieprogrammene.

Det å sikre at fakultetenes læringshjul går rundt, er dekanens ansvar, en del av en underviseres yrkesutøvelse og profesjonalitet og inngår i rollen som student.

Rammene for arbeidet med kvalitetsutvikling og sikring ligger i NMBUs Kvalitetssikringssystem.

Fakta om utdanningen ved NMBU:

NMBU har studier og forskning som møter de store globale spørsmålene om miljø, bærekraftig utvikling, bedre folke- og dyrehelse, klimautfordringer, fornybare energikilder, matproduksjon og areal- og ressursforvaltning.

Antall studenter: 5 200

Antall studieprogram: 64

Antall 3-årige bachelor-programmer (norske): 16

Antall 3-årige bachelor-programmer (engelske): 1

Antall 2-årige master-programmer (norske): 20

Antall 2-årige master-programmer (engelske): 12

Antall 5-årige masterprogrammer: 4

Antall 5-årige master teknologi: 8

5,5-årig veterinærstudium: 1

Pedagogikk: 2

Jf. vedlegg 2 for oversikt over studieprogram og antall studenter.

Status 2017 og tiltak for 2018

Nedenfor følger en presentasjon av gjennomført og planlagt arbeid på studiekvalitetsområdet for hvert av KDs sektormål. For hver av styringsparameterne benyttes underrubrikkene «Status og arbeid» og «Tiltak for 2018». Noen av parameterne som er tematisk like, slås sammen under én og samme overskrift.

Nærmere om resultater og vurdering av måloppnåelse kommer i NMBUs årsrapport for 2017.

Sektormål 1: Høy kvalitet i utdanning og forskning

Regjeringen vil at alle utdannings- og forskningsmiljø i Norge skal holde høy kvalitet som kan møte utfordringene samfunnet står overfor, og at flere miljøer skal hevde seg internasjonalt.

1.1 Gjennomføring

- **Andel bachelorkandidater i et kull som gjennomfører på normert tid**
- **Andel masterkandidater i et kull som gjennomfører på normert tid**
- **Andel ph.d.-kandidater som gjennomfører innen seks år**

Status og arbeid i 2017

Norge ligger høyere når det gjelder gjennomføring enn flere andre land i OECDs årlige undersøkelse *Education at a glance*. Ifølge SSB-tall for høyere utdanning sees også en bedring i de seneste årene. Stortingsmeldingen peker på at det samtidig er store variasjoner i gjennomføringen mellom fagområder/studieprogrammer, og at dette er uheldig både for den enkelte student og for samfunnet. Både i virksomhetsstyringen av institusjonene og i finansieringssystemet ligger det innebygget kontroll- og belønningsfunksjoner knyttet til gjennomføring. Stortingsmeldingen legger også til grunn at institusjonene jobber systematisk for å redusere frafall og øke gjennomføring.

Vurdering av resultatene

Som beskrevet i årsrapporten for 2016, hadde tallene for gjennomføring for NMBU en positiv utvikling fra 2015 til 2016, både på bachelor- og masternivå. Dette var en ytterligere forbedring etter foregående års oppgang. Gjennomføringen på ph.d-programmene har vært sterkt økende i senere år, fra 63 prosent i 2014 til 74,8 prosent i 2016.

Andelen kandidater i et kull som gjennomfører på normert tid (innen seks år for ph.d)

	Bachelor	Master	Ph.d
2015	37,4 %	52,8%	69,5%
2016	40 %	56,8%	74,8%

Bildet var fortsatt at NMBU ligger godt over gjennomsnittet for øvrige norske universiteter når det gjelder masternivå, men under når det gjelder bachelor. Departementet gav i etatsstyringsmøtet i juni 2016 uttrykk for en forventning om at NMBU arbeider for å bedre resultatene på bachelornivå. Dette ble fulgt opp i årets tildelingsbrev med særlig oppmerksomhet på gjennomføringen på lærerutdanningen, jfr. omtale under sektormål 3. Nærmere vurdering av oppdaterte tall og NMBUs resultatutvikling vil fremkomme av årsrapporten for 2017.

Fordelingen mellom programmer ved NMBU viser at noen programmiljøer har lavere gjennomføring enn andre. Dette gjelder studieprogrammer ved blant annet LANDSAM (Noragric), MINA (gamle IMV) og HH. Studiepoengproduksjonen følger omtrent samme mønster

som gjennomføringen, men bildet er ikke entydig og det er programmer med svakere gjennomføring ved alle fakulteter.

Det er mange faktorer som kan påvirke gjennomføringen, både individuelle og institusjonelle; studentenes forkunnskaper, tidsbruk og deltidsarbeid, bytting av utdanningsløp, studiets oppbygning og art og kvaliteten på undervisning og studieveiledning etc. Studiebarometeret viser at det er variasjon mellom programmene i studentenes tidsbruk og i hvor mye studentene arbeider ved siden av studiene. LANDSAM (Noragric) og til dels HH og noen enkeltstående programmer ved fakultetene peker seg blant annet ut med en høy andel deltidsarbeid blant studentene og/eller stor andel (eldre) studenter i en etableringsfase med hensyn til familie og barn. På Noragric har en stor andel av studentene internasjonal bakgrunn hvor det i tillegg kan dreie seg om utfordringer knyttet til språk og finansiering. Det er ellers ingen klare sammenhenger på tvers av programmer som kan forklare variasjonene.

Frafallet ved NMBU følger mønsteret nasjonalt; frafallet skjer i hovedsak i løpet av de de to første semestrene.¹ Det er verdt å merke seg at en forholdsvis stor andel også skjer etter det første året. Det er grunn til å anta at frafallet i de forskjellige delene av studieløpet har forskjellig bakgrunn.

Samtidig er det viktig å understreke at mye av det generelle frafallet fra studieprogrammer i Norge er et uttrykk for mobilitet, som er en konsekvens av et fleksibelt utdannings- og studiefinansiering system. Det er hverken uønsket eller problematisk for sektoren sett under ett at studentene bytter studieprogram innen eller mellom institusjonene. Perspektivet livslang læring bør også legges til i forståelsen for tallene hvor det i økende grad bør åpnes for at utdanning tas parallelt med et aktivt yrkesliv.

NMBU har høye ambisjoner for arbeidet for økt gjennomføring og minsket frafall. Dette gjelder i særlig grad for bachelornivået. Dette er et arbeid av stor viktighet for den enkelte student, men også for institusjonen som et ledd i kvalitetsutviklingen og for omdømme og økonomi. Forskning viser samtidig at institusjonenes handlingsrom når det gjelder å motvirke frafall er relativt begrenset.² Tiltakene må dermed være målrettet og ha solid forankring i det studienære arbeidet og/eller basert på deling av erfaringer og beste praksis mellom institusjonene i Norge.

Aktiviteten på programnivå

De ulike faktorenes betydning kan variere mye mellom programmer, utdanningstyper og over tid. Et arbeid for å øke gjennomføringen må derfor nødvendigvis favne bredt og fortrinnsvis foregå studienært. Programrapportene fra 2017 viser også at det er her innsatsen legges, selv om tiltakene ofte ikke knyttes til gjennomføringsproblematikk, men til programutvikling generelt. De programmiljøene som har de største utfordringene med gjennomføring og studiepoengproduksjon, er tydelig bevisst disse.

Et eksempel på hvordan profil og innhold i et studieprogram kan påvirke gjennomføringen er for Master i reiseliv på MINA. Dette programmet har lavere gjennomføring enn andre programmer på fakultetet. Her dreier det seg om en tverrfaglig master, uten et «eget» bachelorstudium, som tiltrekker seg studenter som allerede har en yrkeskarriere innen et område og hvor mange tar studiet for å få tilleggskompetanse. Eksternrekrutteringen er stor, studentgruppen er eldre og mange har familie og arbeid ved siden av. MINA har i de siste årene fulgt opp disse studentene tett med utgangspunkt i situasjonen til hver enkelt student, og

---

¹ Se blant annet Hovdhaugen og Aamot (2008 og 2011)

² Analyse av studentflyt og sektorfracfall i høyere utdanning i Norge, ideas2evidence-rapport 4:2017 på oppdrag av UiB

gjennomføringsgraden i henhold til godkjent studieplan er god. Denne innsatsen i kombinasjon med skjerpede opptakskrav antas å ha en god påvirkning på gjennomføringen fremover.

Flere programmiljøer tar opp behovet for tidlig innsats og tett oppfølging av studenter som har særlige utfordringer og hvor fremdriften i studiene av ulike årsaker blir svak. MINA har rettet oppmerksomheten på utvikling av struktur og kapasitet når det gjelder studieveiledning for å øke gjennomføringen. Som et svar på omorganiseringen, og for deres del sammenslåingen av to institutter, innførte de allerede fra starten av en modell hvor studieveilederne jobber i team/samlokalisert det meste av uken. Selv om det er et lite organisatorisk grep, har dette vært viktig for å øke kvaliteten og minske sårbarheten i veiledningen og et uttrykk for en prioritering av ressurser.

Programrapporteringen viser til gode studiesosiale miljøer rundt de fleste av programmene og viktigheten av dette for gjennomføring. Flere av programmene har faglige aktiviteter, gjerne i oppstarten, som også er med på å bygge det sosiale miljøet, herunder utferder, praktiske prosjekter i gruppe og faglige arrangementer med en sosial del. Det vises mange steder også til særlig oppfølging av studenter med lav progresjon.

Et annet interessant tiltak sees hos KBM hvor de har startet noe de kaller Studiesosial gruppe, et lavterskeltilbud for alle. De møtes en gang per uke på biblioteket med mulighet til å lese, lære og diskutere sammen. Det er et helt åpent arrangement og det stilles ingen forventninger eller forpliktelser knyttet til deltakelse. Det er mye besøkt av både nye og gamle studenter.

Selv om programmene har oppmerksomhet på gjennomføringen og setter inn tiltak, sees samtidig stor variasjonen i oppmerksomheten. For å systematisere tiltakene og adressere de spesifikke utfordringene som hvert enkelt studieprogram kan stå i når det gjelder gjennomføring, har rektor i 2017 bedt om at det utarbeides programspesifikke handlingsplaner for økt gjennomføring. Dette arbeidet vil fortsette inn i 2018.

Emneutvikling for økt gjennomføring

Ved HH vises det til et løpende arbeid med å øke gjennomføringen, men også til mer utviklingsrettede tiltak. Et spennende eksempel er deres innføring av et nytt grunnkurs i matematikk, spesialtilpasset for økonomistudenter. Tiltaket kommer som et svar på utfordringer med dårlig gjennomføring for deres studenter på det vanlige grunnkurset. Kurset er tilpasset økonomistudentenes behov, blant annet med eksempler fra fagområdet. Emnet kan også være relevant for studenter fra andre programmer med vekt på økonomi/forvaltning.

Det sees beslektede tiltak andre steder. KBM rapporterer om at de lager spesielle tema- og eksempelsamlinger fra kjemi, bioteknologi, bioinformatikk til bruk innen fysikk- og matematikkemnene ved REALTEK. Studentene har ønsket at disse emnene skal føles mer relevante. Dette skjer i samråd med REALTEK.

Arbeidet ved HH og KBM er eksempler på en utvikling drevet fra programnivået. Disse grunnemnene er ofte noe av det første mange studenter møter, og god gjennomføring i disse emnene har derfor en stor betydning både for motivasjon og mestringsfølelse, men også for den faktiske fremdriften. Tiltakene ved HH og KBM er også interessante eksempler på hvordan arbeidet med økt gjennomføring og økt læringsutbytte går hånd i hånd.

Utviklingsarbeidet ved de to fakultetene er i tråd med resultater fra forskning ved Universitetet i Agder, tilkoblet MatRIC – senter for fremragende utdanning i matematikdidaktikk i samarbeid med SFUen bioCEED ved Institutt for biologi ved Universitetet i Bergen (UiB). De har sett en økt interesse og et økt læringsutbytte hos biologistudenter som får biologirelatert matematikkundervisning.

Spørsmål rundt gjennomføring av de store grunnemnene har også vært drøftet sentralt. Dette skjedde på bakgrunn av innspill til kvalitetsrapporten fra KBM for 2016 om behov for bedre koordinering av gjennomføringen av de de emnene som gir grunnleggende ferdigheter og forståelse innen matematikk, kjemi og statistikk. Temaet har blitt diskutert i studieutvalget og følges videre opp Læringscenteret. Det finnes i dag gode rutiner innenfor rammen av emneevalueringen som kan tilpasses disse emnene. Videre er det planer om gjennomføring av et seminar på tvers av fakultetene om hvordan undervisningen i disse emnene kan utvikles for å bidra til et økt læringsutbytte.

Et annet eksempel på emneutvikling for økt gjennomføring og læringsutbytte, er LANDSAM (Noragric) sin innføring av et eget emne for masteroppgaven med organisert undervisning rundt produksjon av oppgaven. Dette forventes å gi økt gjennomføring i denne delen av programmet. Et lignende utviklingsarbeid er gjennomført innen rammen av Master i agro-økologi ved BIOVIT. De har over tid rettet stadig mer oppmerksomhet på metode og akademisk skriving. Fra 2018 vil det bli gitt et eget emne i metode for masteroppgaveskriving.

Masteroppgavegjennomføring

Gjennomføringen av masteroppgaven er en fase i utdanningen som det kan være knyttet utfordringer til og som kan ha direkte innvirkning på om en student gjennomfører på normert tid. Det ble i 2015 gjort innstramminger i NMBUs forskrift som har hatt effekt; flere leverer i tide og færre utsetter levering.

I tillegg ble det vurdert at det var behov for bedre felles retningslinjer for gjennomføringen og for økt kunnskap om studentenes opplevelse av gjennomføringen. Et forslag til retningslinjer og til evalueringsmodell ble lagt frem for studieutvalget i starten av 2017. Retningslinjene ble vedtatt og en ny nettside er utviklet som gir studentene et mer helhetlig bilde av forventninger og krav, men også til hvor de kan finne hjelp og veiledningsressurser.

Når det gjelder innhenting av kunnskap om studentenes opplevelse av mastergradsarbeidet, ble det våren 2017 gjennomført en studentevaluering. Målet med undersøkelsen var å kartlegge studentens opplevelse av prosessen og skaffe et kunnskapsgrunnlag universitetet kunne benytte til å utvikle veiledningen og forbedre studentenes rammer for arbeidet med masteroppgaven. Undersøkelsen tok for seg studentens opplevelse av egen innsats, hvilke områder som studenten opplevde som utfordrende, studentens vurdering av veiledningen de fikk og studentens vurdering av andre elementer som kan påvirke gjennomføringen (slik som informasjon, bruk av bibliotek/skrivesenter etc.).

Resultatene viser at studentene som har besvart undersøkelsen, jevnt over både er fornøyd med egen innsats og med den støtte og veiledning som de har mottatt. De som oppgir å være misfornøyd, peker i hovedsak på utfordringer de har hatt med enkelte veiledere, herunder veilederens tilgjengelighet og kapasitet eller en manglende forståelse av rollen. Det som studentene opplever som mest utfordrende er litteratursøk, tett fulgt av skriveprosessen og formulering av problemstilling.

Mens alle andre emner er gjenstand for emneevaluering, har ikke masteroppgavegjennomføringen vært systematisk evaluert. Studieutvalget har vurdert studentevalueringen som et viktig element i både kvalitetssikring og -utvikling, og det legges derfor opp til en videreføring av evalueringen. Undersøkelsens form og innhold vil bli revidert i 2018 på bakgrunn av innspill fra Studieutvalget.

Mange studenter har utfordringer med svake ferdigheter i akademisk skriving, noe som kan påvirke gjennomføringen av gradsoppgaven. Det er i 2016 og 2017 gjennomført et større utviklingsarbeid for å gi studentene bedre veiledning og økt kunnskap om hvordan plagiering

unngås og om akademisk skriving generelt. Læringscenteret, Skrivestudieret og biblioteket har i fellesskap utviklet e-læringsmoduler som kan brukes av alle studenter, enten på egen hånd eller i undervisningen. Opplæringsmodulene kommer i tillegg til tilbudet fra Skrivestudieret hvor studenter veileder studenter i hvordan de jobber med og utvikler den akademiske skrivingen. En spørreskjema-undersøkelse om skrivestudierets tilbud viser at veiledningen gir resultater. Det er i 2017 startet et arbeid med å vurdere hvordan man skal møte en stadig økende etterspørsel både når det gjelder Skrivestudieret og et nyopprettet parallelt tilbud når det gjelder veiledning i statistikk, Stat-hjelpen.

Vurdering av regelverksendring for økt gjennomføring

Det ble i 2017 utredet muligheten til å kreve gjennomført bachelor for opptak til masternivå. Saken ble løftet på bakgrunn av departementets forventninger til at NMBU bedrer sine gjennomstrømningsresultater på bachelornivå innen normert tid. Det ble gjort en kartlegging av praksis både ved andre institusjoner og av situasjonen ved fakultetene. Det viste seg å gjelde forholdsvis få studenter og i hovedsak å være gode grunner til at studentene ikke hadde fullført bachelorgraden på opptakstidspunktet for masterprogrammet. Mange av disse studentene fikk også utstedt bachelorvitnemålet kort tid etter påbegynt masterstudie ved NMBU. På bakgrunn av informasjonen ble det ikke vurdert som hensiktsmessig å gjøre innstramminger til dagens regelverk, men at det heller bør arbeides proaktivt for å øke gjennomføringen ved universitetet.

Institusjonsovergripende arbeid for utvikling av fysisk og psykososialt læringsmiljø

Tilrettelegging av læringsmiljøet for alle studenter er en annen viktig faktor for gjennomføring. LMU gjør oppmerksom på at resultatene fra studiebarometeret bygger opp under viktigheten av å arbeide for å skape et godt faglig og sosialt miljø på programmene. Det oppgis å være blant de viktigste faktorene for å bidra til tilfredshet på programmet.³

I Studiebarometeret vurderes det studiesosiale miljøet ved NMBU som godt av studentene.⁴ I undersøkelsens indeks «Studie- og læringsmiljø» skårer NMBU høyere eller likt med landsgjennomsnittet på alle spørsmålene bortsett fra spørsmålet om bibliotek- og bibliotekstjenester. Sosialt og faglig miljø får høyest skår, mens det fysiske miljøet får lavere skår. Det er stabilitet over tid i resultatene og det er heller ingen stor variasjon mellom studieprogrammene for dette indekset. Noen få programmiljøer som skiller seg ut og mønsteret er i overensstemmelse med programrapporteringen.

Studieutvalget har i 2017 rettet oppmerksomheten mot introduksjon av nye studenter, både ved en gjennomgang av den innsatsen som gjøres på fakultets- og programnivå, men også ved innlegg fra professor Knut Mørken fra MatNat-fakultetet ved UiO hvor de har utviklet en egen modell for instruksjonen med vektlegging av egen læring, bygging av fellesskap og trygghet. Arbeidet med å utvikle introduksjonen av nye studenter ved NMBU vil fortsette i 2018.

Arbeidet med universell utforming og psykososialt læringsmiljø vurderes å fungere godt og er en del av den ordinære driften på læringsmiljøområdet. Læringsmiljøutvalget følger situasjonen og vurderer løpende behovet for videreutvikling av oppfølgingsarbeidet/tilbudet.

Ås-modellen – studentsamskipnaden i Ås (SiÅs) og NMBU sitt samarbeid-med helsestasjonen – er unik og omfatter et utvidet tilbud fra Ås kommune via helsestasjonen for unge, som også inkluderer NMBU-studenter. Helsestasjonen opplever en økning over tid av henvendelser fra studenter. I 2017 er helsestasjonens kurstilbud videreutviklet og prosjektmidler har gjort det mulig også å utvide tilbudet. Det legges opp til ytterligere utvidelse av tilbudet i 2018, herunder

---

³ Årsrapport fra LMU 2016

⁴ NMBUs Kandidatundersøkelse 2015, Studiebarometeret 2016 og SiÅs trivselsundersøkelse 2017.

særlig styrking av psykologhjelpen til studenter. Når det gjelder tilbud for Campus Adamstuen, er dette blitt fulgt opp i samarbeid med samskipnaden i Oslo (SiO).

Studieavdelingen har i 2017 satt i gang et nytt tiltak, «Vaffel-torsdager». Disse er åpne for alle studenter og tar opp et aktuelt tema for hver gang. Flere av disse har tatt opp studiesosiale temaer som stressmestring, prestasjons- og eksamensangst. Det var videre et større arrangement ved universitetet på den internasjonale dagen for psykisk helse i oktober.

Studenttinget har videre hatt en kartlegging av studieveiledertilbudet rundt omkring på fakultetene. Det synes å fungere godt mange steder, men det er variasjon blant annet når det gjelder kapasitet og tilgjengelighet.

Utfordringene synes i større grad å ligge i de fysiske/ressursmessige rammene for programmene. Dette gjelder spesielt programmene på REALTEK (bemanning), HH (infrastruktur/IT og stab), LANDSAM (lokaler) og BIOVIT (bemanning/spredt lokalisering). For miljøet rundt landskapsplanlegging er situasjonen spesielt utfordrende med midlertidig, uhensiktsmessig og spredt lokalisering. I tillegg viser KBM til sårbarhet for økning av studenter på de store grunnemnene når det gjelder ressurser/lab-plasser. Påpekningene bygger ikke kun på undervisernes vurderinger av undervisningskvaliteten, men også på studentenes opplevelser, slik de kommer til uttrykk i blant annet Studiebarometeret.

Utvikling av rom, bygg og IKT går i positiv retning, og systematisk oppgradering av undervisningsrom over flere år har gitt positive resultater⁵. Tilgjengeligheten til undervisningsrom og studentarealer er forbedret og det har vært gjennomført et prosjekt for å øke kapasiteten og kvaliteten på undervisningslaboratoriene i kjemi på gamle IMV og på KBM, som har gitt positive resultater for studentene. Dette beskrives i programrapportene som viktige tiltak. En viktig milepæl for NMBU i 2016 var re-åpningen av Ur-bygningen som nå brukes bredt og av mange fagmiljøer.

I 2017 er det igangsatt et omfattende rehabiliteringsarbeid av REALTEK sine lokaler. Dette vil ha stor betydning for kvaliteten på det fysiske studiemiljøet ved fakultetet. Rehabiliteringsarbeidet fortsetter inn i 2018.

De store investeringene knyttet til samlokaliseringprosjektet følges tett. Prosjektet går for fullt og følger planen. Det arbeides på bred front for å få til rom og arealer som gir gode rammer for fremragende utdanning og forskning.

Det gjenstår samtidig utfordringer, særlig knyttet til gammel bygningsmasse. Det er tydelig i programrapportene at noen programmiljøer sliter med uhensiktsmessige løsninger. LMU påpeker at utviklingen går langsomt og at det er rekke konkrete utfordringer knyttet til blant annet kapasitet og inneklima. De ønsker at det blir det blir lagt frem en langsiktig plan for vedlikehold og utvikling av læresaler.⁶

Arbeidet med Campus-planen er helt sentralt når det kommer til strategisk utvikling av NMBUs fysiske miljø og helhetlige løsninger for fremtiden. Her skal det søkes løsninger for å dekke behov for miljøer med uhensiktsmessige/midlertidige lokaler og for samlokalisering av fagmiljøer slik at de kan tilby tilfredsstillende «faglige hjem», men også utvikling av nye miljøer. Planen var i 2017 på høring i organisasjonen. Universitetsstyret skal sluttbehandle planen våren 2018.

---

⁵ Årsrapport Læringsmiljøutvalget 2016, LMU-sak 12/2015

⁶ Årsrapport fra LMU 2016

De fysiske rammene rundt studieprogrammene er avgjørende for studiekvaliteten. Det er en krevende ledelsesoppgave samtidig å rette nødvendig oppmerksomhet på utviklingen av nye bygg og å møte de konkrete behovene som det meldes om i programrapportene.

I tillegg må universitetet sørge for at utviklingen av så vel eldre som nye bygg støtter opp under innføringen av mer studentaktive lærings- og vurderingsformer. Dertil kommer utvikling innen både digitalisering og organisering av studietilbudet som er med på å sette rammer for fremtidig utforming av lokaler. Den tredje føringen i NMBUs risikovurdering for 2018, «Fokus på kjernevirksomheten», blir svært viktig for å balansere behov og prioriteringer i årene som kommer.

Deltakelse i nasjonalt prosjekt; Kompetansedeling for studenters suksess i høyere utdanning
NMBU har i 2017 deltatt i et nasjonalt kompetansedelingsprosjekt i regi av UiB, jf. faktaboks. Det har vært avholdt en rekke samlinger og én konferanse. NMBU har deltatt ved de fleste samlingene. Deltakelsen har gitt et innblikk i hvordan institusjonene arbeider med frafall, både med hensyn til konkrete tiltak og generelt, og diskusjoner og innlegg har gitt kunnskap og inspirasjon til arbeidet videre. I arbeidsgruppen lokalt er det identifisert tre hovedområder hvor NMBU har et potensial for utvikling:

- Få på plass bedre analyse/bearbeiding av tall

NMBU følger utvikling i DBH-tallene, både sentralt og ved fakultetene, men det er et forbedringspotensial når det gjelder analyser av både av gjennomførings- og frafallsstatistikk. Det er behov for å få bedre forståelse for sammenhenger mellom tallgrunnlag, herunder DBH, Studiebarometeret, kandidatundersøkelse og Shot. Dette er analyser som er viktig som grunnlag for styringsdialogen med fakultetene/programmiljøene og i prosessen med å vurdere de årlige programrapportene. Tallene kan også brukes som grunnlag for utvikling av nye tiltak.

- Utviklingstiltak for ansatte med ansvar for studieveiledning

En av anbefalingene i NIFU-rapporten som ble bestilt av UMB i 2013 om gjennomstrømning og studiekvalitet, handlet om å vurdere oppgaver, roller og kapasitet for studieveilederne ved fakultetene.⁷ Studieveilederne på fakultetsnivå og ansatte med veiledningsoppgaver i Studieavdelingen er en viktig ressurs i arbeidet med å forebygge uønsket frafall. De er en viktig «førstelinde» for studentene, de besitter stor kompetanse på studienære spørsmål og de har et bredt virkeområde. Det er lokale variasjoner i både oppgaver, metodikk og kapasitet for studieveilederstaben. Det er viktig å få til en bedre erfarings- og kunnskapsdeling på tvers enn det som er i dag gjennom møtene i Forum for studiesaker.

- Gå fra «fadderuke-» til «første-året-tilnærming»

En viktig tilnærming i det nasjonale prosjektet er oppmerksomhet på den første tiden som student, og behovet for å utvide den perioden vi tenker på som «den første tiden» for en student. Flere institusjoner, blant andre Universitetet i Nord, viser til vellykkede satsinger på første-semester-studenten. Det tenkes for NMBU at «den første tiden» for en student bør forstås som perioden helt fra søknadstidspunktet og frem til første gjennomførte eksamensperiode i desember, kanskje så lenge som hele det første året. Det gjøres mye godt arbeid, ikke minst fra studieveilederne, men det er variasjon i innsatsene og studentene får svært varierende oppfølging både før de starter og i den første tiden.

---

⁷ «Studiegjennomstrømning og studiekvalitet ved Universitetet for miljø- og biovitenskap», NIFU Rapport 39/2013

Fakta prosjektet *Kompetansedeling for studenters suksess i høyere utdanning*

Prosjektet skal bidra til at universitet og høyskoler kan drive et systematisk arbeid for å sikre at flere studenter fullfører sin utdanning og oppnår sin grad, i henhold til institusjonenes kvalitetskrav.

Tiltak overfor førsteårsstudentene står sentralt i prosjektet for å øke studenters suksess i høyere utdanning.

Prosjektet skal fremme samarbeid og innsikt på tvers av institusjoner, fag og profesjon. Aktiviteten vil være forskningsbasert, men skal først og fremst ha en praktisk tilnærming ved deling av arbeidsmåter og tiltak. I tillegg til oppbygging av en felles ressursbank på prosjektets nettside, avholdes kurs og workshops og en årlig, nasjonal konferanse.

Prosjektperioden er satt til 3 år, fra 2017 og ut 2019. Alle NOKUT-godkjente private og offentlige utdanningsinstitusjoner i UH-sektor og student-samskipnadene kan delta i prosjektet. Prosjektet blir drevet av en prosjektledelse ved UiB som rapporterer til og får sine prioriteringer fra en egen styringsgruppe. Deltakelse institusjoner bidrar med finansering ut fra størrelse på institusjonen.

NMBU har vært deltakende institusjon siden oppstarten av prosjektet.

Tiltak 2018

- **Fagmiljøenes løpende arbeid**

Arbeidet med å utarbeide programspesifikke handlingsplaner for gjennomføring og å gjennomføre tiltakene fortsetter. De miljøene som har særlige utfordringer knyttet til gjennomføring har oppmerksomhet på dette og arbeider løpende for å møte utfordringen. Dekanene vil følge opp disse tiltakene.

- **Oppfølging av NMBUs studentevaluering av gjennomføring av masteroppgaven**

Utvikling av faste rammer for studentevaluering av masteroppgaveforløpet med utgangspunkt i erfaringene med undersøkelsen i 2017.

- **Videreføring av innsats for å bedre gjennomføring av de store emnene**

Utvikling av rammer for koordinering og for utvikling av undervisningen ved en styrket dialog på tvers (avholdelse av workshop/seminar), støtte fra Læringscenteret og gjennom de faste rutinene for trinn 3 i emneevaluering.

- **Oppgradering og utvikling av fysisk læringsmiljø - Campusplanen**

Oppfølging av Campus-planen er NMBUs sentrale tiltak for å møte utfordringene med lokaler og infrastruktur.

- **Få på plass bedre analyse/bearbeiding av tall**

Utvikling av bedre tallgrunnlag når det gjelder gjennomføring/fracfall og analyser av sammenhenger mellom tallgrunnlag, herunder DBH og resultater fra Studiebarometeret, kandidatundersøkelse og Shot-undersøkelsen.

- **Utviklingstiltak for ansatte med ansvar for studieveiledning**

Utvikling av et felles medarbeiderutviklingstilbud for ansatte med ansvar for studieveiledning ved NMBU. Kompetanse- og erfaringsdeling skal stå sentralt for å utvikle rolle og oppgavegjennomføring.

- **Utvikling av felles rammer for kontakten med nye studenter før oppstart**

Definering av roller og ansvar samt utvikling av felles rammer for oppfølging av studenter fra opptak til oppstart med formål om å ikke «miste» søkere frem mot studiestart. Nedsettelse av arbeidsgruppe primo 2018 og delvis implementering fra vår 2018.

- **Nytt perspektiv på oppfølging av nye studenter: «Første året»**

Utvikling av felles forståelse/rammer for oppfølging av studentene i deres første tid ved NMBU med utgangspunkt i at første tiden varer lenger enn fadderuke og oppstartsfasen. Nedsettelse av arbeidsgruppe primo 2018 og implementering fra høsten 2018.

1.2 Studentenes studieinnsats og tilfredshet

- **Faglig tidsbruk (timer) per uke blant heltidsstudenter (Studiebarometeret)**
- **Skår på hvordan studentene oppfatter studiekvaliteten (Studiebarometeret)**

Status og arbeid i 2017

Begge de ovenstående styringsparametere var nye for 2016. Departementet legger til grunn at studentene, for å utnytte sitt fulle læringspotensial, må investere tilstrekkelig tid og energi i studiene. Det skal videre legges vekt på studentenes oppfattelser av studiekvalitet. Studiebarometeret har videre mange spørsmål som på forskjellige måter tar for seg kvalitet i studieprogram og undervisning.

Vurdering av resultatene

NMBU-studentene oppgir i Studiebarometeret fra 2016 i snitt å bruke 37,5 timer per uke på studiene, fordelt på organiserte læringsaktiviteter (17,7 timer) og egenstudier (19,8 timer). Dette er 2,2 timer mer enn landssnittet. Dette bildet er uendret sammenlignet med året før. Det er store variasjoner mellom programmer, både når det gjelder egenstudier og organiserte læringsaktiviteter. De studieprogrammene med lavest totalt tidsbruk finnes ved BIOVIT, LANDSAM og MINA. Det er kun delvis en sammenheng med grad av deltidsarbeid, og kun delvis en samvariasjon med lav studiepoengproduksjon og gjennomføring.

NOKUT har rettet særlig oppmerksomhet på tematikken studieinnsats og motivasjon⁸. Det vises til at forskningslitteraturen er delt i synet på om studieinnsats og læring. Kvantitative analyser av studiebarometer-data viser heller ingen sammenheng mellom studieinnsats og opplevd læringsutbytte eller karakterer, noe som ikke utelukker en opplevd sammenheng på individnivå. NOKUT legger til grunn at de største variasjonene i studieinnsats finnes på individnivå, ikke på tvers av studieprogrammer og fagområder. Her fremheves viktigheten av å ta hensyn til diversiteten i studentgruppen, både når det gjelder forkunnskaper og motivasjon. NOKUTs forslag til tiltak handler blant annet om tydelighet i forventninger, kontinuerlig oppgaveløsning med løpende tilbakemelding og innføring av studentaktive læringsformer for å øke motivasjon og engasjement.

Skår på hvordan studentene oppfatter studiekvaliteten kommer frem i flere faste indekser i Studiebarometeret. NMBU ligger tett på gjennomsnittet nasjonalt på de fleste av indeksene og stabilitet over tid er hovedinntrykket. Universitetet skårer bedre på relevans i studiene og engasjement/sammenheng sammenlignet med de andre temaene for undersøkelsen. NMBU skårer lavest på indeksen for undervisning og veiledning og medvirkning, men likevel noe over landssnittet. Alt i alt oppgir studentene å være fornøyde med studieprogrammene, selv om de jevnt over gir lavere skår for de fleste temaer/indekser. Dette er et mønster som går igjen nasjonalt.

NOKUT har for 2016-undersøkelsen gjennomført en regresjonsanalyse hvor spørsmålet om studentenes overordnede tilfredshet («alt-alt-spørsmålet») er avhengig variabel. Analysen viser at det (som tidligere) er studieprogrammets evne til å inspirere studentene som påvirker studentenes overordnede tilfredshet mest. Studentenes tilfredshet med studieprogrammets

⁸ «Rom for mer læring», NOKUT 2016

arbeidslivsrelevans bidrar også sterkt til deres overordnede tilfredshet, etterfulgt av tilfredshet med undervisning og veiledning og med eget læringsutbytte. Den desidert viktigste påvirkningen finnes imidlertid på individnivå og ligger ikke i de omtalte variablene.⁹

NMBU følger mønsteret nasjonalt når det gjelder indeksene med lavere skår; undervisning og veiledning og medvirkning. De deltemaene med lavest skår er henholdsvis «antall tilbakemeldinger på arbeidet av faglige ansatte» og «mulighet for påvirkning på innhold og opplegg i studieprogrammet».

Men bildet er ikke entydig. Resultater fra NOKUTs underviserundersøkelse, som er en ny survey-undersøkelse rettet mot undervisere, viser på den andre siden at underviserne mener at det blir lagt vekt på å gi studentene veiledning og tilbakemelding, men at de ikke benytter det.¹⁰

NMBU har siden oppstarten av Studiebarometeret i 2014 lagt vekt ved at resultatene først og fremst er interessante når de blir vurdert på programnivå og at sammenhengene rundt studiekvalitet forstås best på programnivå. De skal benyttes som en av flere kilder til utvikling av program og til å vurdere nødvendige tiltak for å bedre studiekvaliteten. Det fremgår av programrapportene at mange programmiljøene ser hen til resultatene i undersøkelsen i arbeidet med å evaluere og utvikle programmet.

Det er spredning i resultatene på programnivå også når det gjelder tilfredshet. Når det gjelder avvikende resultater i 2016 kan nevnes at master i Folkehelse (deltidsstudiet) og master akvakultur kommer svært dårlig ut (på tilnærmet alle paramenter). De ligger også på hhv. 2,6 og 3,0 på spørsmålet «Alt i alt». Programrapporteringen indikerer at dette følges opp av programmiljøene. For deltidsmasteren i Folkehelse var det svært få svar, men er det gjort endringer som antas å bidra til økt kvalitet og informasjonen til deltidsstudentene er forbedret. Master i Akvakultur er et lite og sårbart studieprogram, men med stor strategisk betydning for institusjonen og stor samfunnsrelevans. Programmet er internasjonalt og har tett kobling til forskning. Programrapporten indikerer at det settes inn tiltak og tenkes aktivt rundt utvikling. Det er igangsatt en periodisk programevaluering av programmet.

Hovedinntrykket fra årets programrapporter er at NMBUs programmer og undervisningen legger til rette for at studentene skal nå et definert læringsutbytte. Emne-/programsammensetning, faglig kompetanse og attraktivitet hos kandidatene vurderes som god. Læringsaktiviteter og vurderingsformer vurderes også å bygge opp under læringsmålene. Det er imidlertid mindre av den senere typen vurderinger i programrapportene.

Noen programmer viser til konkrete utviklingsbehov. Det kan gjelde oppbygning og innhold i læringsutbyttebeskrivelser, behov for utvikling av spesifikke deler av programmene/sammenhengen i programmene, gjerne utvikling av flere programspesifikke emner, eller et mangelfullt faglig/sosialt miljø rundt programmene. Det er for de programmene det gjelder, tydelig oppmerksomhet på disse svakhetene og planer for utvikling. For noen gjøres dette som et ledd i oppfølging av periodiske evalueringer, som for eksempel for Master for by- og regionplanlegging og bachelor og master i Miljø og naturressurser.

For forskerutdanningen vil de første programrapportene i henhold til nye rutiner for evaluering av ph.d.-programmene foreligge i starten av 2018, men årsrapporten for 2016 for forskerutdanningen peker på at forskerutdanningen ved NMBU holder en jevnt over god kvalitet.

---

⁹ Studiebarometeret 2016: hovedtendenser, Rapport 2-2017

¹⁰ Underviserundersøkelsen 2016

Aktiviteten på programnivå

Programrapportene viser til er at det jevnt over er lagt ned et stort arbeid i 2017 for å øke kvaliteten i undervisningen i løpet av det siste året. Det gjelder spesielt tiltak for eksempel utvikling av stab, utvikling av emne/programinnhold, økt sammenheng i programmene, markedsføring og økt kontakt med eksterne.

For forskerutdanningen er det er satt inn en rekke kompetansehevingstiltak, blant annet felles kurs som skal styrke læringsutbyttet innen formidling og prosjektledelse. Det er også satt inn kompetansehevingstiltak for veiledere.

Samtidig er det også for 2017 eksempler på rapporter som er tynne eller snevre når det kommer til utviklingstiltak eller hvor det mangler sammenheng mellom påpekte svakheter og tiltakene. Det legges for flere av disse programmene tilsynelatende mest energi i å øke rekrutteringen. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det kan være snakk om et element av underrapportering. Det er tydelig at det fortsatt i en del programmiljøer er uvant å snakke om og formulere seg rundt utvikling av undervisningen. Utvikling kan ha skjedd uten at det er reflektert over. Dette er imidlertid en tematikk i seg selv som universitetet griper fatt i. Implementeringen av meritteringssystemet og utviklingen av Læringscenteret er viktige prosesser i denne sammenhengen.

Programrapporteringen viser også at noen fakulteter har hatt et år hvor omorganisering og nyansettelser i ledende stillinger har krevd stor oppmerksomhet. Dette gjelder i særlig grad LANDSAM, BIOVIT og KBM.

Men flere miljøer har tatt fatt på krevende og viktige prosesser. KBM og HH løfter frem arbeid med læringsutbyttebeskrivelser som et viktig tiltak for øke kvaliteten. Utgangspunktet er at det er et potensial for forbedring i eksisterende beskrivelser. For HH har tematikken blitt aktualisert i forbindelse med arbeidet med en internasjonal akkreditering hvor det blir stilt krav til gode og helhetlige beskrivelser. Ved KBM er det satt et mål om å ha gjennomgått alle beskrivelsene innen 2018. Dette er gledelige tiltak. Stortingsmeldingen fremhever utvikling av læringsutbyttebeskrivelser som et sentralt verktøy, både for strategisk ledelse av studieprogrammet og et målrettet arbeid med å øke læringsutbytte.

Videre er veterinærstudiets arbeid med ny studieplan et eksempel på hvordan programutvikling, arbeid med læringsutbyttebeskrivelse og pedagogisk utvikling kan gå hånd i hånd. Her rettes oppmerksomheten på innføring av studentaktive læringsformer og variasjon i vurderingsformer som kan teste bredden i læringsutbyttet. Det er et omfattende og komplisert arbeid som har krevd og fortsatt krever stor grad av involvering, både eksternt og internt. Dette vil være et prosjekt hvor metodikk og tenkning vil kunne være relevant for andre programmer ved NMBU.

Noragrics studieprogrammer er eksempel på programmer med en krevende situasjon med blant annet lav gjennomføring. Det ble gjennomført eksterne programevalueringer i 2014 med omfattende handlingsplaner som resultat. Rapporteringen fra de siste årene viser til et systematisk arbeid med emneutvikling, utvikling av læringsaktiviteter, programledelse og inntakskrav, og resultater begynner å kunne sees på studiepoengproduksjon og gjennomføring. For et av programmene, Master in International Development Studies, ble det så sent som i programrapporten for 2016 meldt om omfattende behov for revidering. En kontakt til HiOA ble opprettet om utvikling av eventuell fellesgrad. Samarbeidet ble avsluttet, men diskusjonene med høgskolen var viktige for nytenkingen rundt programmet. En ny programledelse har i 2017 satt opp en handlingsplan for å utvikle programmet. Denne er nå implementert.

Det bør også nevnes at mange programmiljøer viser til god kobling mellom utdanning og forskning. Dette bildet bekreftes også av resultatene fra Underviserundersøkelsen fra 2017 hvor det jevnt over vises til bruk av nyere forskning. Det er lavere skår når det kommer til å bruke egen forskning i undervisningen, men her kommer NMBU likevel bedre ut enn det nasjonale gjennomsnittet.

Det er også foreslått et bredt spekter av tiltak for 2018 for å heve studiekvaliteten for de alle fleste programmene, men det mangler fortsatt mange steder tiltak for økt sammenheng mellom læringsaktiviteter, vurderingsformer og læringsutbytte (constructive alignment) og tettere oppfølging/arbeid med tilbakemelding. Både studiebarometeret og NIFUs kandidatundersøkelse indikerer et forbedringspotensial på disse områdene.

Det bør være en ambisjon for NMBU at flere av tiltakene fremover, særlig på programnivå, skal være pedagogisk rettede tiltak med utspring i NMBUs læringsfilosofi. Dette ville være et endringsarbeid som har god forankring i utdanningsforskningen og reflekterer det pågående paradigmeskiftet i sektoren hvor oppmerksomheten flyttes fra undervisning til læring og læringsprosesser.

NMBUs læringsfilosofi som grunnlag for utvikling

NMBU har gjennom Læringsfilosofi og NMBU-nøkkel satt seg høye standarder både for hvordan læringsutbytte skal oppnås ved universitetet og hva som er et felles kompetansegrunnlag for NMBU-kandidaten. Grunnlaget er dermed til stede for et godt utviklingsarbeid.

Et eksempel på at systematisk arbeid med operasjonalisering av læringsfilosofien gir fremragende resultater er at KDs utdanningskvalitetspris for 2016 gikk til programmiljøet rundt Master for agroøkologi ved IPV. Læringsmodellen, Action Learning Model, bidrar til å sette studentene i stand til å løse komplekse, globale utfordringer gjennom deltakelse, involvering, refleksjon og dialog. Agroøkologene har arbeidet over mange år med å utvikle utdanningskvaliteten i programmet og dette med en sterk forankring i NMBUs læringsfilosofi.

Også årets nominasjon til den samme prisen, a peer-mentoring model for accelerating employability, fra programmiljøet rundt Master for entreprenørskap og innovasjon ved HH, er et eksempel på undervisningsmodell i tråd med Læringsfilosofien. Studentaktive læringsaktiviteter og perspektivet «studenten som ressurs» står sentralt og tiltaket har en solid forankring både faglig og pedagogisk.

Utviklingen går altså i riktig retning, men det er en treghet i endringsarbeidet. Dette blir bekreftet i underviserundersøkelsen fra 2016 hvor det fremkommer at underviserne vurderer at studentaktive læringsaktiviteter er mer effektive for å oppnå læringsutbyttet samtidig som de oppgir at det er de lærerstyrte aktivitetene som er mest i bruk.

For å løfte undervisningsområdet er det behov for systematisk støtte til de ansatte og for en arena for dialog og debatt om fremragende utdanning. Læringscenteret ved NMBU skal, med utgangspunkt i læringsfilosofien, legge til rette for undervisernes arbeid med å utvikle undervisningen. Senteret har gjennom 2017 utvidet tilbud og virksomhetsområde ytterligere når det gjelder veiledning og kunnskapsdeling, særlig når det gjelder bruk av digitale verktøyer.

Det er generelt stor pågang på Læringscenterets tilbud om streaming, filming, produksjon av animasjoner etc. Ved siden av opptak av forelesninger tilbyr et økende antall undervisere informasjons- og instruksjonsvideoer slik at studentene kan stille forberedt til undervisning. Dette indikerer en interesse for å utvikle nye undervisningsformer og måter å tenke på når det gjelder innhold i undervisningen. Det ble i 2016 etablert et green screen-studio hvor undervisere kan lage komplekse og levende presentasjoner av undervisningsstoffet.

I tillegg til vanlig drift, har Læringscenteret hatt flere viktige utviklingsprosjekter i 2017;

- *Veiledning og opplæring til underviserne i forbindelse med innføring av det nye læringsstøttesystemet Canvas*, i forbindelse med innføringen av Canvas er det gitt støtte fra Læringscenteret i form av nettressurser, kursing og «åpent hus»-dager og én til én veiledning. Arbeidet fortsetter inn i 2018 og det vil da bli rettet oppmerksomhet på pedagogisk bruk av Canvas.
- *Utvikling av støtte til fakultetenes arbeid med læringsutbyttebeskrivelser*. NOKUTs nasjonale gjennomgang av læringsutbyttebeskrivelser fra 2015 viste at det er mangler og svakheter i beskrivelsene, og dette går på tvers av institusjoner og studieprogrammer. Det ble også understreket at det er en krevende øvelse å lage gode og funksjonelle beskrivelser. Underviserundersøkelsen fra 2017 bekrefter dette inntrykket ved at læringsutbyttebeskrivelsene vurderes som middels gode. Her ligger NMBU dessuten litt under gjennomsnittet. Det har blitt vurdert som et viktig område for å bygge opp støtte sentralt ved NMBU. Det er i 2017 bygget opp en nettressurs og avholdt workshoper. Arbeidet fortsette inn i 2018.
- *Videreutvikling av eksempel-ressurser innen emneevaluering for underviserne*. Det ble i forbindelse med innføring av ny emneevalueringsrutine i 2016 bygget opp nettressurser og gitt veiledning. Det er i 2017 gjort ytterligere innsatser for også å integrere støtten i Canvas.

Senteret har også startet opp en ny arena for dialog om undervisning, PEDprat. PEDprat er en lavterskel og uformell lærings- og kunnskapsdelingsarena for alle som jobber med eller har interesse for undervisning. Temaene varierer fra gang til gang og baserer seg hovedsakelig på ønsker fra ansatte. PEDprat gjennomføres månedlig. Temaene har stor relevans for underviserne og tiltaket har vært vellykket, men det har inntil nå vært begrenset oppmøte. Det vil i 2018 bli arbeidet med å øke oppmøtet.

En annen nyopprettet arena, dog av større format, er senterets årlige Læringsfestival. Læringsfestivalen for 2017 ble avholdt i juni og var svært vellykket. Programmet inneholdt både plenumsdebatt med representanter for ledelsen og faglig ansatte og delsesjoner med utgangspunkt i universitetets mottakere av støtte i utvikling av innovativ undervisning. Det vil bli gjennomført en ny festival i januar 2018. Også her vil det bli jobbet med markedsføring og kommunikasjon for å få flere til å møte.

Et område med stort behov for gjennomsyn og videreutvikling, er rammene for systematisk kompetanseutvikling for undervisere, ikke minst på bakgrunn av høyere krav til institusjonenes arbeid med utvikling av utdanningsfaglig kompetanse. NMBU vil i 2018 fortsette arbeidet med å utvikle et helhetlig opplegg for kompetanseutvikling med Uniped som basis. Det skal også utvikles moduler rundt spesifikke temaer/undervisningsmetoder som kan tilbys på løpende basis. Det er konkrete planer om en modul om veiledning og en om fagdidaktikk.

Det vil i 2018 bli tatt stilling til den videre utviklingen av Læringscenteret. Det ligger en oppgave for NMBU i å rigge en organisasjon som kan møte og ivareta nye behov og som kan drive et endringsarbeid. Det tenkes å bygge videre på den kunnskaps- og tjenestebase som senteret har i dag. Læringsfilosofien ville fremdeles være utgangspunktet for det pedagogiske utviklingsarbeidet og nettverksarbeidet vil stå sentralt, men i tillegg bør senteret få et mandat som legger til rette for en mer helhetlig støtte til de ansatte hvor Uniped-kurset og andre kompetansegivende tilbud må sees og utvikles i sammenheng. Mandatet bør også ta for seg deler av det universitetspedagogiske arbeidet som til nå ikke har vært samlet og satt i system, som for eksempel støtte til vurdering av pedagogisk kompetanse og koordinering/støtte til evaluering av/forskning på undervisning. Helheten i mandatet tenkes å kunne bidra til å løfte

undervisningsområdet ved hele institusjonen. Utviklingen av Læringscenteret skal også sees i sammenheng med implementeringen av meritteringssystemet ved NMBU, jfr. sektormål 4.

Støtte til utvikling av innovativ undervisning

Støtte til enkeltstående prosjekter og miljøer som kan vise vei og gå foran, er en viktig del av satsingen på fremragende forskning og utdanning. Støtten til utvikling av innovativ undervisning er et viktig tiltak i denne sammenhengen.

Utlysningen våren 2017 var på totalt 600 000 kroner, som skulle deles på inntil 5 prosjekter. Det kom inn 13 søknader, noe som er mer enn en dobling sammenlignet med 2016. Følgende fem prosjekter ble valgt ut for å motta støtte:

- Nicolai Worren, HH: Utvikling av simulering for undervisning i organisasjon og ledelse
- Anne Gravdal, Morten Sørli og Yngve Stenstrøm, KBM: Flipped lab i kombinasjon med blended learning - digital simulering av kjemiske reaksjoner og metoder
- Solve Sæbø, KBM: Omvendt klasserom i storskala statistikkurs
- Ronny Steen, MINA: Bruk av digitale verktøy og metoder for å bidra til aktiv læring - alt under ett tak ved bruk av læringsplattformen Canvas
- Anne Torgersen, VET: Økt læringsutbytte i kompliserte ferdigheter og pedagogisk kompetanseheving i studenttilbakemeldinger hos undervisere

Læringscenteret har fulgt opp disse miljøene gjennom prosjektperioden og resultatene vil bli presentert ved Læringsfestivalen 2018. En ny runde med utlysning av midler til utvikling av innovativ undervisning kommer i januar/februar 2018.

Fakta om tiltaket *Støtte til utvikling av innovativ undervisning*:

Støtteordningen er en del av FFU-satsningen og ble etablert i 2016. Målsettingen med ordningen er å prøve ut undervisnings- og/eller vurderingsformer som kan øke studentenes læringsutbytte og gjennomføringsgrad. Prosjektene skal utformes på en måte, som gir nytteverdi på tvers av programmer/fakulteter.

Støtteordningen har en ramme på totalt 2,3 mill. kroner, fordelt over 4 år (2016-2019). Det skal være årlige utlysninger av støtte i denne perioden. Utlysningene skjer på våren. Det gis støtte til inntil 5 prosjekter ved hver utlysning. Det stilles krav om egeninnsats fra de aktuelle fakultetene, på svarende til størrelsen på den enkelte tildeling.

Vurderingskomiteen består av prorektor, tre vitenskapelig ansatte (undervisningsledere), leder for Læringscenteret og to studenter.

Læringscenteret avholder et felles oppstartsseminar og følger opp prosjektene underveis i arbeidet og prosjektene presenteres på den årlige Læringsfestivalen.

Tiltak 2018

- **Fagmiljøenes løpende arbeid**

Det er foreslått tiltak for 2018 for å øke læringsutbyttet for stort sett alle programmer, og i mange programmiljøer et bredt spekter av tiltak. Dekanene vil følge opp tiltakene.

- **Utvikling av støtten til arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser**

Fullføre arbeidet med å få på plass en tilgjengelig og fleksibel støtte til fakultetene/programmiljøene i deres arbeid med å utvikle læringsutbyttebeskrivelsene.

- **Utvikling av et helhetlig løp for kompetanseutvikling for underviserne**

Arbeidet med å få på plass et helhetlig kompetanseutviklingstilbud videreføres i 2018. Dette skal skje med utgangspunkt i UniPed som basiskurs med forankring i et tett samarbeid mellom Læringscenteret og SLL.

- **Utvikling av NMBUs Læringscenter**

Utviklingen av Læringscenteret vil fortsette inn i 2018. Senteret skal utvikle seg som NMBUs fremste arena for utdanningsfaglig kompetansebygging, støtte utvikling av undervisningen og støtte til evaluering/forskning på undervisning.

- **Støtte til innovativ utdanning**

Det vil i starten av 2018 på ny bli utlyst midler til prosjekter innen innovativ undervisning. Studieutvalget vil vurdere eventuelle endringer av kriteriene. Læringscenteret vil følge opp prosjektene.

1.3 Internasjonalisering

- **Andel utreisende utvekslingsstudenter på Erasmus+ av totalt antall studenter (DBH)**

Status og arbeid i 2017

Stortingsmeldingen slår fast at *internasjonalitet* er å betrakte som en definerende egenskap ved høyere utdanning og at internasjonalt samarbeid er en forutsetning for å utvikle kvaliteten i utdanningen. Det er store forventninger til at norske institusjoner styrker arbeidet ikke kun knyttet til utveksling, men til internasjonalisering av studieprogrammene i vid forstand. Dette fremgår tydelig av revidert studietilsynsforordning hvor kravene er hevet.

NMBU har en lang tradisjon for internasjonalt samarbeid og et utpreget internasjonalt utdannings- og forskningsmiljø med studenter og ansatte fra om lag 100 ulike nasjoner. Det legges til grunn at internasjonalisering av utdanningen ved NMBU betyr mer enn inn- og utveksling av studentene. Akademisk mobilitet for ansatte så vel som internasjonalisering av læringsmål og læringsprosesser er vesentlig for å sikre fremragende utdanning. Internasjonalt samarbeid i undervisning, emner og programmer tilbudt på engelsk og internasjonale problemstillinger i emner og caser er viktige bidrag til studentenes internasjonale perspektiv for en bærekraftig utdanning og er med på å sette læring i et globalt perspektiv i tråd med NMBUs strategi og visjon.

NMBU legger til grunn at den internasjonale dimensjonen i høyere utdanning blir stadig viktigere og har derfor et eget virksomhetsmål som handler om å utdanne kandidater med tverrfaglig og internasjonalt perspektiv. Nedenstående rapportering favner derfor videre enn KDs styringsparameter.

Vurdering av resultatene

For hele universitets- og høyskolesektoren totalt er tendensen at antallet norske studenter som reiser ut er svakt fallende, men det er store forskjeller mellom studieprogrammer, fagområder og institusjoner. Norge har gjennom Bologna-avtalen forpliktet seg å arbeide for at minst 20 prosent av alle studenter som tar en grad, skal ha et studieopphold i utlandet. I 2015 hadde 15 prosent av norske kandidater vært på utvekslingsopphold. Hvis en legger sammen studenter med utvekslingsopphold med de studentene som tar en hel grad i utlandet, kommer Norge opp på 21 prosent. Regjeringen mener ikke at dette nivået er tilfredsstillende. Målet er at 20 prosent av alle kandidater skal ha vært på utveksling innen 2020.¹¹

---

¹¹ Meld. St. 16, med referanse til tall fra NSD/DBH og SIU

Når det gjelder innveksling til Norge har antallet studenter økt med 80 prosent fra 2006 til 2015, og antallet er over 25 prosent høyere enn antallet utreisende studenter. I Erasmus+-programmet er ubalansen enda større.¹²

Utviklingen ved NMBU viser en økning totalt sett for inn – og utreisende studenter. Fra 2015 til 2016 gikk antallet utreisende studenter opp fra 168 til 180. Utviklingen for andelen utvekslingsstudenter på Erasmus+ var positiv fra 2015 til 2016; fra 1,02 prosent til 1,51 prosent. Utviklingen ser ut til å fortsette. I 2017 reiste 86 ut gjennom Erasmus+, og i alt reiste 227 ut.

Andelen internasjonale studenter ved NMBU har tradisjonelt ligget høyt og vært økende over en årrekke, med ett mindre fall i 2015. Tallet på internasjonale studenter i 2016 var 848 studenter, noe som svarer til 16.5 prosent av studentmassen.

Økningen i antallet utreisende, særlig gjennom Erasmus+, er gledelig. NMBUs kandidatundersøkelse fra 2015 viste også at de fleste av dem som reiser ut mener at utenlandsoppholdet er en fordel i jobbsøkingen og i arbeidshverdagen.

Studiebarometeret inkluderte fra 2016 for første gang spørsmål om internasjonalisering. Bolken belyser flere temaer; språkbruk, gjesteforelesere, internasjonale studenter og utveksling. Svarene viser relativt lav grad av enighet, noe som skulle indikere at studentene oppfatter graden av internasjonalisering som lav. Dette antas å ha bakgrunn i lav gjenkjenning med problemstillingene. Det viser seg også når en bryter ned tallene på bachelor og master, at masterstudentene gir langt høyere skår og variasjonen mellom studieprogrammer og mellom utdanningstype er også stor.

NMBU skårer høyere enn gjennomsnittet på samtlige spørsmål om internasjonalisering. Det er spesielt stor differanse når det gjelder undervisning og pensum på engelsk, faglig berikelse med internasjonale studenter og informasjon om utenlandsstudier hvor NMBU ligger langt over snittet nasjonalt.

Programrapporteringen viser samtidig samlet sett at det er en utfordring å få studentene til å reise selv med gode rammer for informasjon og god tilrettelegging. Undersøkelser nasjonalt viser også at studentene har manglende motivasjon for utveksling, at studentene ikke forventer at utbyttet står i forhold til omkostningene og at utvekslingen ikke gir en merverdi i utdanningen i begrenset, faglig forstand. Videre er det fortsatt en skepsis blant en del undervisere til å oppfordre studenter til å dra på utveksling.¹³ Dette er en utfordring som må adresseres både lokalt og sentralt.

Aktiviteten på programnivå

Som en del av den økte oppmerksomheten på programnivået i 2017, ble det lagt til et spørsmål om internasjonalisering i programrapportene, og NMBU har dermed fra i år et større kunnskapsgrunnlag om arbeidet i programmiljøene.

Rapportene viser til et jevnt over godt arbeid med internasjonalisering, i særlig grad når det gjelder det å legge til rette for å øke antallet inn- og utreisende studenter med «vinduer» i studieløpet. De aller fleste programmene har avtaler, selv om det er stor variasjon i antall og relevans. Det arbeides også med å gi bedre informasjon, både via møter og nettsider. Flere av programmiljøene gir uttrykk for at de ønsker at flere studenter reiser. Enda mer utfordrende, og dette gjelder især for noen av de nasjonalt orienterte programmene, er å øke antallet

---

¹² Jf. fotnote 11.

¹³ «Studentmobilitet» 2015 og 2016, Senter for internasjonalisering av utdanning

innreisende studenter. Flere programmiljøer vil utvide tilbudet med undervisning på engelsk i et eller flere emner for å øke antallet innreisende. Dette er viktig både for å bedre tilbudet for utenlandske studenter og for de norske studentene som får anledning til å møte flere studenter med utenlands bakgrunn.

Det sees flere steder et mer omfattende arbeid for å øke inn- og utvekslingen. Et eksempel er Master i by- og regionplanlegging som i den periodiske evalueringen av programmet i 2015 fikk tilbakemelding om lav mobilitet. I den vedtatte handlingsplanen er det lagt inn et punkt som handler om å rydde plass for større mobilitet. KBM har som satsingsområde for neste år å øke graden av inn- og utveksling for hele fakultetet. De vil som et ledd i dette arbeidet arbeide for å tilby utenlandske studenter arbeidspraksis ved fakultetet for å muliggjøre at flere også reiser ut for å få arbeidserfaring i løpet av studiene.

Andre dimensjoner av internasjonaliseringen, herunder internasjonalt pensum, studietilbud på engelsk og internasjonalisering av selve undervisningen, er i mindre grad beskrevet i rapportene. Det er liten grunn til å tro at de studieprogrammene med svak rapportering i årets rapporter nødvendigvis mangler internasjonal dimensjon. Samtidig avdekker rapporteringen at det viktig å løfte opp og frem viktigheten av andre dimensjoner av internasjonaliseringen som sentrale for programkvaliteten og for at NMBU skal kunne ta arbeidet et stykke videre.

Den institusjonsovergripende innsatsen

NMBUs bilaterale relasjoner er avgjørende for å bidra til at NMBU oppnår sin målsetning om å være et internasjonalt konkurransedyktig forsknings- og utdanningsmiljø innenfor biovitenskap. Det arbeides derfor løpende fra sentralt hold med å legge til rette for økt inn- og utveksling og bygge opp en god avtaleportefølje. Utvikling av god og relevant informasjon er også en viktig del av arbeidet, og nettsidene blir mye brukt, både av studenter og ansatte på fakultetene.

Kvaliteten på opptatte internasjonale studenter har de siste årene vært problematisert ved enkelte av NMBUs program. Til det internasjonale opptaket for studieåret 2016/17 ble kravet til engelskkunnskaper skjerpet for fullgradsstudier på masternivå, og flere programmiljøer har de siste årene lagt mer arbeid i vurdering av utdanningen til de internasjonale studentene som tas opp. Målet for NMBU er å tiltrekke seg de beste studentene. Det gjenstår å se om de skjerpede opptakskrav vil resultere i høyere gjennomstrømming og økt studiepoengproduksjon ved de program som har påpekt problemer med lav inntakskvalitet tidligere.

I 2017 har det vært spesiell oppmerksomhet på arbeidet med å delta i flere internasjonale programmer, slik som partnerskapsprogrammet NORHED og Nord-Amerika-programmet. Videre jobber NMBU aktivt med å få til langsiktig samarbeid av høy kvalitet innen Panorama-avtalen. Utvikling av god og relevant informasjon har også vært en del av arbeidet.

Høsten 2017 ble det avholdt et seminar i regi av Studieavdelingen med internasjonalisering som tema. Bakteppet var de økte forventningene til institusjonenes arbeid i både stortingsmelding og studietilsynsforbudsforord. Programledere, studieveiledere og faglig ansatte ble utfordret og bevisstgjort på flaskehalser, ambisjoner og muligheter for å øke internasjonaliseringen av studieprogrammene.

I tillegg inviterte NMBU professor Asbjørn Strandbakken fra UiB til å fortelle om deres erfaringer med et målrettet arbeid for å øke så vel inn- og utvekslingen som internasjonaliseringen av undervisningen generelt ved det juridiske fakultetet. Både studieutvalget og en bredere krets med faglig ansatte og studieveiledere ble invitert.

Universitetet må fortsette sitt arbeid med å gjøre utvekslingsopphold til en mer integrert og forventet del av utdanningsløpet samt videreutvikle relevansen i avtaleporteføljen for både å sikre og øke det faglige utbyttet. Det må arbeides aktivt med å gi studentene denne forståelsen av betydningen av internasjonalisering av eget studieløp og med å øke forståelsen programmiljøene for internasjonalisering generelt for å møte kravene i studietilsynsforordningen.

Tiltak 2018

- **Fagmiljøenes løpende arbeid**

Kontinuerlig utviklingsarbeid for program og emner med fokus på å inkludere internasjonale samarbeid, kunnskap og forskning i utdanningen er det viktigste bidraget til at NMBUs kandidater oppnår tverrfaglig forståelse i et internasjonalt perspektiv. Det er foreslått en rekke tiltak for å øke internasjonaliseringen. Dekanene følger opp tiltakene.

- **Utvikling av arbeidet for økt internasjonalisering**

Universitetet har gjennom 2016 og 2017 fått et økt kunnskapsgrunnlag gjennom Studiebarometeret, en ny bolk i programrapporten og gjennom et erfaringsdelingsseminar avholdt høsten 2017. En samlet vurdering av dette grunnlaget skal ligge til grunn for utvikling av felles/sentrale tiltak.

1.4 Periodisk programevaluering

- **Antall gjennomførte periodiske programevalueringer**

Periodiske evalueringer med ekstern deltakelse er et viktig komplement til de årlige egevalueringene. Det har vært en målsetting for 2017 å øke tempoet i gjennomføringen av periodisk programevaluering, og en ny, egendefinert styringsparameter ble innført. Bakgrunnen for behovet for økt styring var manglende etterlevelse av NMBUs rutiner for periodisk evaluering. Det legges i disse rutineene til grunn at studieprogrammene skal gjennomgå en periodisk evaluering hvert 7.- 10. år, noe som ikke var tilfelle.

NMBU har per i dag flere studieprogram med konkrete behov for en helhetlig vurdering, grunnet både interne forhold som svak gjennomføring eller behov for endringer i emnesammensetning og eksterne forhold som økt konkurranse. Flere programmer har også periodiske evalueringer som ligger langt tilbake i tid.

Videre er det tydelig at de programevalueringene som er gjennomført i de siste årene, har hatt stor betydning for arbeidet med å utvikle programmene. Evalueringene hjelper miljøene med å få et systematisk utenfra-blikk og med å sette en retning og det refereres aktivt i programrapportene flere år i etterkant av evalueringene til oppfølgingsarbeid og tiltak.

I tillegg ble det i 2015 utviklet nye rutiner for den periodiske evalueringen. Den gamle evalueringsmodellen var svært omfattende og styrende på form og innhold. De nye rutineene legger opp til en mer risikobasert og fleksibel evalueringsmodell, og dermed mulighet til mindre kostbare og omfangsrige evalueringer. Dette legger til rette for et høyere tempo i gjennomføringen av evalueringene.

Vurdering av resultatene

Det ble i 2017 og i tråd med vedtaket i RLG i forbindelse med behandling av programporteføljen for 2017/18, igangsatt periodiske evalueringer av studieprogrammer ved KBM, REALTEK og BIOVIT, noe som innebærer et tydelig temposkift. De utvalgte miljøene finner evalueringene som sentrale for den videre utviklingen av programmene. Dette er positivt.

Måloppnåelsen for styringsparameteren er imidlertid svak idet det i 2017 ikke er gjennomført noen evalueringer. Dette kan forklares med at evalueringene er lange og av og til uforutsigbare

løp, men en enda viktigere faktor har vært utsettelse av oppstart i påvente av ansettelser av nye dekaner samt at selve omstillings- og omorganiseringsprosessene på fakultetene har vært krevende og påvirket fremdriften. Videre er evalueringene fra 2016 fortsatt i gang. HHs arbeidet med internasjonal akkreditering går over flere år og REALTEKs evaluering fra 2016 fikk en forsinket oppstart.

Det er grunn til å anta at 2018 vil bli et år med en betraktelig høyere måloppnåelse uten at det settes inn ekstraordinære tiltak. Det er imidlertid behov for å få i gang evalueringene tidlig etter vedtak i RLG og bidra med tettere oppfølging og støtte til fakultetene fra sentralt hold.

RLG har vedtatt oppstart av periodisk programevaluering av følgende studieprogrammer for 2018:

- LANDSAM: Bachelor – landskapsingeniør
- REALTEK: Bachelor i energi og miljøfysikk og Master i miljøfysikk og fornybar energi
- BIOVIT: Bachelor og Master i plantevitenskap

MINA og KBM ble bedt om å vurdere behovet for evalueringer i 2018.

Tiltak 2018

- **Tidligere oppstart av nye evalueringer og økt oppfølging av igangsatte evalueringer**

Initiativ til tidlig oppstart av de nye, vedtatte evalueringer i 2017, og økt oppfølging av fakultetenes arbeid med de allerede igangsatte evalueringene.

Sektormål 2: Forsking og utdanning for velferd, verdiskaping og omstilling

Grunnlaget for fremtidig verdiskaping og velferd i Norge er å realisere kunnskapssamfunnet. Norge trenger forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid, kunnskapsdeling og kandidater som bidrar til nødvendig omstilling, innovasjon og verdiskaping i offentlig og privat sektor. Regjeringen vil at Norge skal være et av de mest innovative landene i Europa.

2.1 Relevans i utdanning:

- **Andel masterkandidater sysselsatt i relevant arbeid et halvt år etter fullført utdanning (NIFUs Kandidatundersøkelse)**

Status og arbeid i 2017

Det er voksende oppmerksomhet på relevans i utdanning og det stilles høyere krav til kontakten med arbeids- og samfunnsliv, så vel på institusjonsnivå som helt ned i arbeidet med utvikling av studieprogrammene. Innføringen av ordningen med RSA på institusjonsnivå og av ovenstående nasjonale styringsparameter på kandidater i relevant arbeid er politiske uttrykk for dette. Også stortingsmeldingen er tydelig på betydningen av kontakt med eksterne aktører for utviklingen av studieprogrammer og det stilles klare forventninger til bevisst arbeid med relevans.

Vurdering av resultater

Av programrapportene for 2017 fremgår det at kandidatene jevnt over er attraktive på arbeidsmarkedet og raskt kommer i relevant arbeid. Dette inntrykket er i tråd med både NIFUs kandidatundersøkelse og NMBUs kandidatundersøkelse, begge fra 2015.

NIFUs kandidatundersøkelse 2015¹⁴ viser at NMBU er på høyde med øvrige norske utdanningsinstitusjoner når det gjelder andel masterkandidater sysselsatt i relevant arbeid et halvt år etter fullført utdanning (75 prosent) og andelen sysselsatte i relevant arbeid. Resultatene fra NMBUs kandidatundersøkelse 2015¹⁵ ligger jevnt over noe høyere. Resultatene viser at nesten 80 prosent av kandidatene gikk ut i arbeid innen 3 måneder etter fullført grad og at 90 prosent av kandidatene gikk ut i arbeid innen 4-7 mnd. 80 prosent av kandidatene meldte om at denne jobben var svært relevant eller relevant. Det er imidlertid store variasjoner i resultatene mellom studieprogrammer.

Analysene i rapporten fra NMBUs kandidatundersøkelse viser at forholdene «solid faglig basis for arbeid i mitt fagfelt» og «veiledning-/rådgiving fra undervisningspersonalet» er blant de faktorene som har størst betydning for den overordnede tilfredsheten. Disse områdene kan tolkes som viktige styrker for NMBU. Det er svakere skår på tilfredshet for faktorer som «studieveiledningen i forbindelse med overgang til jobb», «utdanningen la stor vekt på samarbeid med næringslivet», «mulighet for bruk av digitale læringsmetoder/fleksible IKT-løsninger», «erfaring fra prosjektoppgaver i studietiden» og «tema i master-/bachelor-/fordypningsoppgaven gav fortrinn der jeg søkte jobb». Av disse svakhetene peker «studentveiledningen i forbindelse med overgang til jobb» seg ut som klart svakeste punkt.

Også Studiebarometeret har spørsmål om relevans. Helt fra starten i 2014 har studentene vært mest fornøyd med arbeidslivsrelevansen på studieprogrammet sitt. De opplever at programmer gir gode jobbmuligheter og kunnskaper og ferdigheter som er viktige i arbeidslivet. I 2016-undersøkelsen er skåren noe lavere, noe som sannsynligvis skyldes et nytt spørsmål om samarbeid med arbeidslivet hvor studentene er mindre fornøyd.

Resultatene for NMBU ligger tett på landsgjennomsnittet med unntak av spørsmålet om samarbeid med arbeidslivet hvor universitetet kommer noe dårligere ut. Dette inntrykket bekreftes i underviserundersøkelsen hvor samarbeid med arbeidslivet får blant de svakeste skårene blant alle de utvalgte spørsmålsområdene i undersøkelsen. Her kommer NMBU imidlertid noe bedre ut enn andre institusjoner. Likevel mener godt over 30 prosent av de underviserne som har svart ved NMBU, at de samarbeider svært lite eller lite med aktører fra samfunn eller arbeidsliv.

Aktiviteten på programnivå

Programrapportene viser til et bredt samarbeid med eksterne aktører gjennom gjesteforelesninger, undervisning, sensurering og forskning. Det er i tillegg for noen av programmene, konkrete samarbeidsavtaler om undervisningen med offentlige myndigheter, organisasjoner og næringsliv. Noen er svært kortfattet i deres beskrivelser av samarbeidet, men det er lite som tyder på at programmene ikke har et visst omfang av ekstern kontakt av denne typen.

Omfanget av systematisk, ekstern deltakelse i selve programutviklingen, for eksempel i form av årlige møter med eksterne aktører i programråd, har tidligere år vært begrenset. MINA (tidligere INA) har lang erfaring med årlig å inkludere RSA-representanter i et av programutvalgets møter og peker på dette som verdifullt. I årets programrapporter sees en bevegelse på dette punktet; flere fakulteter har fått/har planer om å få eksterne medlemmer i programrådene eller har andre planer om å øke den eksterne medvirkningen.

---

¹⁴ NIFUs undersøkelse sendes de kandidatene som fullfører inneværende år.

¹⁵ NMBUs Kandidatundersøkelse 2015 ble sendt ut til alle bachelor-, master-, dyrepleier-, veterinærkandidater og kandidater fra praktisk-pedagogisk utdanning som ble uteksaminert fra NVH, UMB og NMBU i perioden 2009-2015.

Rapportene viser videre at programmiljøene er opptatt av å øke relevansen i utdanningen. Det å være oppdatert og relevant faglig og samfunnsmessig er en viktig del av kvalitetsarbeidet. I tillegg til kontakten med arbeidsgivere blir kontakt med alumni løftet frem som nyttig av flere. Noen fakulteter har også egne, skreddersydde kandidatundersøkelser for å dekke dette behovet.

Et eksempel på et svært vellykket og skreddersydd samarbeid over tid er programmiljøet rundt skogfag (MINA) sitt samarbeid med «Skoglauget»/«Velg skog», en sammenslutning som blant annet arbeider for å skaffe skognæringen relevant og god kompetanse. Sammenslutningen har vært sentral i arbeidet med å sikre god tilgang på studenter til skogfagstudiene og å holde på studentene som har startet på studiet. Dette samarbeidet kommer i tillegg til kontakten med alumni, næring og samfunn gjennom blant annet RSA i den løpende utviklingen av studieprogrammet.

NMBUs lærerutdanning har i år blitt lagt merke til for sitt arbeid med samfunnsrelevans idet programmiljøet ble tildelt Utdanningsforbundets klimapris. NMBUs lærerutdanning har satt seg et overordnet mål om at de skal utdanne lærere som kan bidra til bærekraftig utvikling. Klima og bærekraft er gjennomgående i studiet og prioriteres også i etterutdanningen. I juryens vurdering står det at «Lærerutdanningen legger vekt på at studentene skal lære om klima og bærekraft både i teori og praksis og legger opp til eksemplarisk undervisning med studentaktive arbeidsmåter.»

Karriereveiledning

Karriereveiledningen ved NMBU skjer både sentralt og lokalt. Karrieresenteret er NMBUs kompetanseenhet for karriereveiledning som i samarbeid med studieveiledere, institutter og linjeforeninger skal sikre nåværende studenter et godt helhetlig karriereutviklingstilbud.

I NMBUs kandidatundersøkelse fra 2015 pekte «studentveiledningen i forbindelse med overgang til jobb» seg ut som et av områdene med størst potensial for forbedring. Her har studentene svart i forhold til helheten i karriereveiledning, det vil si både det lokale og det sentrale tilbudet.

Arbeidet i NMBUs karrieresenter er både videreutviklet og intensifisert i 2017. Det er avholdt en kurs i jobbsøk og intervjutrening samt kurs for internasjonale studenter om jobbsøking i Norge med vekt på kultur. Disse kursene er til forskjell fra tidligere hvor eksterne leverandører ble benyttet, utviklet og gjennomført av senteret selv. Tilbudet om individuell veiledning er differensiert i tre tilbud; drop-in, intervjutrening og karriereveiledning. Senteret har hatt en økende pågang av studenter.

Senteret har videre hatt et tett samarbeid med Næringslivsutvalget (NLU) og bidradd ved deres karrieredager/næringslivsdager. Det legges vekt på et tett samarbeid på tvers ved universitetet for å øke kontaktflaten ut mot samfunns- og næringsliv.

Det planlegges ytterligere utvikling av veiledning og kursportefølje for 2018, med vekt på å nå studentene tidligere i studieløpet.

Kobling utdanning – innovasjon

Et annet område for arbeid med relevans ligger i innsatsene for å koble utdanning og innovasjon på programnivå. Det finnes flere muligheter til støtte til studenter som ønsker å utvikle produkter eller starte opp virksomhet i studietiden, ikke minst via NMBU Technology Transfer (NMBU TTO). Det er også en rekke muligheter på program- og emnenivå med gjennom blant annet Master i entreprenørskap og innovasjon og emnene Studentbedrift (IND220 - HH) og Idé og forretningsutvikling (BUS 271 - REALTEK). Også studentdrevne initiativer er viktig for koblingen mellom utdanning og innovasjon, blant annet Eik ideverksted, som skal utvikle ideer

og inspirere studenter og mennesker i regionen til å satse på bærekraftig teknologi og innovasjon.

Koblingen mellom utdanning og innovasjon er et område under utvikling ved universitetet. Arbeidet skal sees i sammenheng med nødvendigheten av økt kompetanse innen en rekke generiske ferdigheter, herunder omstillings- og skaperevne. Strategiarbeid og en strategisk gjennomgang av studieprogramporteføljen i 2018 vil gi drahjelp i prosessen med å endre utdanningene på dette punktet, jf. omtale under sektormål 4.

Oppmerksomhet på samarbeid med eksterne

Kontakt med arbeids- og samfunnsliv i utviklingen av NMBUs studieprogram er kritisk for å sikre god måloppnåelse og attraktivitet. Det er derfor gledelig med god måloppnåelse på denne styringsparameteren. NMBU har mange gode eksempler på samarbeid, og arbeidet med relevans er på god vei på universitetet.

Samtidig gir resultatene i nevnte undersøkelser en indikasjon om at NMBU har et forbedringspotensial og endringsarbeidet ved fakultetene for økt systematikk i samarbeidet rundt programutviklingen bør følges tett. Rektor vil derfor fortsatt ha særlig oppmerksomheten på dette punktet i sin oppfølging av fakultetene i 2018.

Tiltak 2018

- **Fagmiljøenes løpende arbeid**

Arbeidet med å følge opp kandidatundersøkelsen blir videreført inn i 2018. Flere fakulteter rapporterer om konkrete planer for utvikling av faste fora med eksterne innslag. Dekanene vil følge opp tiltakene.

- **Videreutvikling av karriereveiledningen**

Arbeidet med å utvikle karriereveiledningen fortsetter inn i 2018, med vekt på å nå studentene tidligere i studieløpet.

- **Økt systematikk i det eksterne innslaget i programutviklingen**

Fortsatt oppmerksomhet på ekstern deltakelse i programutviklingen. Oppfølging av fakultetenes planer for innføring av eksterne medlemmer i programrådene/andre modeller for fast deltakelse.

Sektormål 3: God tilgang til utdanning

Regjeringen vil at alle skal ha tilgang til høyere utdanning, og at det skal være mulig for alle å ta høyere utdanning, uavhengig av kjønn, etnisk, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted. Livslang læring er viktig for å legge til rette for nødvendig omstilling og fornying for den enkelte og for samfunns- og arbeidsliv.

3.1 Dimensjonering

- **Kandidattall på helse- og lærerutdanningene, jf. måltall (DBH)**
- **Antall kurs og deltakelse på EVU-kurs**

Status og arbeid i 2017

KD har siden 2014 hatt spesiell oppmerksomhet i styringen av sektoren når det gjelder kandidattall på helse- og lærerutdanningene. Dette er utdanninger hvor det er kritisk at institusjonene møter behovene i samfunnet. NMBU har ligget lavt på kandidattall på lærerutdanningen. Dette var også et tema på etatsstyringsmøtet 2016 hvor det ble påpekt at NMBU ligger betydelig under måltallet, og at departementet forventer at universitetet

iverksetter tiltak slik at gjennomføringen økes betydelig. I tillegg ble det i Tildelingsbrevet for 2017 presisert at NMBU skal ha oppmerksomhet på gjennomføring på lærerutdanningene.

NMBU har videre valgt å ha en egendefinert styringsparameter for etter- og videreutdanning (EVU) under dette målet. Bakgrunnen for dette er ambisjonen NMBU har om at kunnskap skal deles blant annet gjennom å tilby relevant EVU. Denne aktiviteten er et viktig bindeledd mellom NMBUs fagmiljøer og arbeidslivet og dermed strategisk viktig for institusjonen.

NMBUs lærerutdanning

Begge lærerutdanningene ved REALTEK vurderes å ha god kvalitet og det gjøres en løpende vurdering av innholdet opp mot rammeplaner og gjennom ekstern deltakelse i programutvikling. PPU har svært høy gjennomføring i henhold til utdanningsplan, ca 98 prosent i 2016. For lektorutdanningen er tilsvarende resultat ca 75 prosent. Det er satt inn tiltak for å bedre studieveiledningen ved lektorutdanningen. Lektorutdanning i realfag ved NMBU fått stadig flere søkere og i 2017 ble studiet lukket etter 1. opptaket.

PPU-utdanningen kommer i 2017 godt over KDs måltall for antall kandidater med 71 kandidater (måltall 56). KDs forventning for 2018 er 64 kandidater, og forventet resultat er 68 kandidater. For lektorutdanningen ligger resultatet i 2017 og forventet resultat for 2018 på linje lavere enn måltallet. Måltallet er satt til 20, mens antall kandidater er forventet å bli 12 grunnet kandidater som velger overgang til andre studieprogram, er forsinket i gjennomføringen eller som blir veiledet ut av studiet. Det forventes imidlertid en økning og god måloppnåelse for 2019 på bakgrunn av økt inntak.

Arbeidet knyttet til etter- og videreutdanning

Aktiviteten på EVU-feltet har ligget på et relativt stabilt nivå de siste årene. Arbeidslivet har et stadig økende behov for fleksibel kompetanseheving, både for at flere skal få tilgang til kompetanseheving og for å kutte kostnader. Flere av kursene som er gjennomført i 2017 bruker nettbaserte læringsressurser aktivt. De digitale læringsressursene utvikles i et flerbruksperspektiv, dvs. både til bruk i ekstern kompetanseheving og i ordinær undervisning. NMBU er i tillegg prosjektleder for utvikling av et digitalt kurs i forsøksdyrlære i samarbeid med UiO, NTNU, UiB og UiT.

Tiltak 2018

- **Ny avtale med Akershus fylkeskommune**

I løpet av høsten 2017 er det inngått en avtale mellom RealTek og Akershus fylkeskommune (AFK) om etablering av universitetsskoler med fire videregående skoler med visjon om UBU. Sammen med AFK er det også intensjoner om å etablere en talentlærersatsning innen Undervisning for bærekraftig utvikling (UBU) sammen med næringslivet/organisasjoner.

- **Bredere markedsføring av lærerutdanningen**

Videreføring av satsing på økt opptak på lektorutdanningen gjennom vektlegging av mer målrettet markedsføring.

- **Utvikle EVU-tilbud med god pedagogisk bruk av digitale læringsressurser**

Utvikle flere EVU-tilbud med god pedagogisk bruk av digitale læringsressurser, dvs. vekt på bruk av studentaktive læringsformer som kan bidra til å øke læringsutbyttet.

- **Etablere bedre kontakt med nasjonalt og regionalt arbeidsliv for å bidra til relevant kompetanseheving**

Følge opp oppfordringen fra KD om å samarbeide med arbeidslivsaktører for å sikre gode videreutdanningstilbud og god kontakt med praksisfeltet.

Sektormål 4: Effektiv, mangfoldig og solid høyere utdanningssektor og forskningssystem

Regjeringen vil at universitets- og høyskolesektoren skal være en differensiert sektor med høy kvalitet og som møter behovene på ulike områder i samfunnet og som kan hevde seg internasjonalt. Det vil fortsatt være behov for samarbeid, arbeidsdeling og faglig konsentrasjon i universitets- og høyskolesektoren etter at strukturreformen er gjennomført. Sektormål 4 er tverrgående. De tre første sektormålene vil dermed også si noe om måloppnåelsen for dette målet.

4.1 Effektivitet

- **Antall studiepoeng per faglig årsverk (DBH)**

Status og arbeid i 2017

Departementet legger til grunn at styringsparameteren «Antall studiepoeng per faglig årsverk» sett sammen med de andre styringsparameterne under sektormål 1 og 2, gir indikasjoner på utviklingen i effektiviteten ved institusjonen.

Det er en ambisjon i NMBUs budsjett- og tiltaksplan å øke tallet på studiepoeng per faglig årsverk. Tallene for NMBU gjennom de siste årene, viser en stabil økning, men resultatene ligger under gjennomsnittet for øvrige universiteter. Samtidig – og følgelig – indikerer dette at NMBU er et universitet med høy underviseretettheten per student. Dette bør betraktes som en tilgang for institusjonen for å kunne utvikle undervisningen i tråd med de resultatene fra utdanningsforskningen som sier om at tett oppfølging og tilbakemelding har stor betydning for motivasjon og læring.

Virksomhetsmål 4 retter for øvrig oppmerksomheten på utviklingen av bærekraftige og effektive institusjoner, men også på utvikling av egenart og profil.

Strategiske satsinger på utdanningsområdet

På lik linje med gjennomføring har kvalitet i utdanningen stor oppmerksomhet politisk. Dette ble bekreftet med fremleggelsen av stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning i starten på året. Hovedinntrykket er at status for NMBU, og ikke minst retningen for universitetets igangværende utviklingsarbeid, er på linje med det som presenteres i meldingen. Videre går NMBUs posisjon og faglige profil rett inn i kjernen i det som vises til som bakteppet for meldingen, nemlig behovet for å stå godt rustet for de omfattende omstillingene i arbeidsliv og samfunn og legge til rette for et grønt skifte. Dette er et godt utgangspunkt. Samtidig er det områder hvor NMBU, i likhet med mange andre institusjoner, må strekke seg og gjøre en omfattende innsats i de kommende år for å svare på de forventningene som stilles. Dette er delvis langsiktige løp.

Den viktigste strategiske satsingen for NMBU som institusjon er styrets satsing på fremragende forskning og utdanning 2015-2019. Satsingen tar for seg de to samfunnsoppdragene under ett, og står på tre bein; satsing på talenter, prestisjeprosjekter og kvalitet i alle ledd. Gjennomføringen av flere viktige utdanningstiltak i 2017 springer ut fra denne satsingen, herunder blant annet utvidelse av Læringscenteret, incentivordninger for utvikling av innovativ undervisning og pedagogisk merittering. I 2018 vil det bli gjort en vurdering både av satsingens form og retning, og av de tiltakene som nå ligger i satsingen.

I tillegg har universitetet i 2017 hatt en økt oppmerksomhet på studieprogramnivået. Dette er riktig ut fra et kvalitetsperspektiv; studieprogrammene er kjernen i NMBU utdanningsvirksomhet. Ledelsen vurderte i 2016 at NMBU hadde et potensial for forbedring og utvikling når det gjelder så vel kunnskapsgrunnlag som organisering og støtte for utvikling på

studieprogramnivået. En økt oppmerksomhet på programnivået var også i tråd med utviklingen internasjonalt med de nye de nye europeiske retningslinjene *European Standards and Guidelines (ESG)* og der var det gitt signaler fra KD og NOKUT om økte forventninger og krav.

Arbeidet har i hovedsak handlet om følgende punkter:

- Økt tempo i gjennomføring av periodisk programevaluering
- Innføring av programråd
- Utvikling av opplæringsmodul for programledere
- Utvikling av støtte til fakultetene i arbeidet med å utvikle læringsutbyttebeskrivelsene
- Økt oppmerksomhet fra rektor på ekstern deltakelse i programutvikling, herunder også kunnskapsinnhenting i årlig programrapport
- Økt kunnskapsgrunnlag om arbeidet med internasjonalisering på programnivå
- Fastsettelse av programspesifikke handlingsplaner for økt gjennomføring.

De fleste av disse punktene er fulgt opp og er under gjennomføring/implementering og vil tas videre med inn i tiltaksporteføljen for 2018. Et nytt punkt for neste år handler om utvikling av NMBU-nøkkelen, universitetets konkretisering av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk som presiserer læringsutbyttene for hhv bachelor, 2-årig master og 5-årig master. Det sees et behov for å oppdatere nøkkelen, både på bakgrunn av utvikling i forståelsen av kvalifikasjonsrammeverket og i universitetets tenking rundt ønsket kompetanse hos kandidatene. Når det gjelder det sistnevnte tenkes spesielt på generiske kompetanser som antas å være avgjørende for å løse fremtidens oppgaver.

NMBUs studieprogramportefølje

Årlig evaluering av studieprogrammene og videre av hele studieprogramporteføljen er en sentral prosess i universitetets kvalitetssikring av studietilbudet. I programrapportene for 2017 vises det jevnt over til høy kvalitet i programmene og om robuste og bærekraftige programmer. Hovedlinjen i rapporteringen sett over tid er stabilitet. Det forelå ikke funn i rapportene som tilsier at det grunnet dårlig kvalitet i programmene burde iverksettes endringer i porteføljen.

En endring i år er at det vises til noe nedgang i søkning/oppmøte for en rekke programmer. Dette er spesielt rammende for de programmene som i utgangspunktet har lave studenttall. Rapporteringen vitner om stor oppmerksomhet på søking og flere av de aktuelle programmene har gjennomført, er i gang med, eller ønsker å gjennomføre periodisk evaluering.

De programmiljøene med svært lave studenttall tar på lik linje med tidligere år dette opp i rapportene. Dette er en stabil gruppe med programmer. Dette dreier seg i stor grad studieprogrammer med fag-/forskningsområder som er sentrale for NMBU som institusjon hvor det er små besparelser ved nedleggelse og/eller hvor NMBU har helt unike programmer, så vel nasjonalt som internasjonalt.

I 2016 ble det utviklet et nytt studieprogram ved REALTEK, Master in Data Science, innen datavitenskap med anvendelser mot miljø- og biovitenskapene. Programmet kombinerer fagområdene informatikk, matematikk, dataanalyse og statistikk. Digitalisering, robotisering og «Big data» blir pekt på som avgjørende for at norske bedrifter skal være konkurransedyktige og bidra til økonomisk vekst i fremtiden. Opprettelsen av det nye studieprogrammet representerte en strategisk viktig milepæl i den pågående prosessen med å utvikle NMBUs studieprogramportefølje. REALTEK fulgte allerede i 2017 opp med en femårig master innenfor det sammen fagfeltet. Dette betyr ytterligere posisjonering innenfor et fremtidsrettet fagfelt.

Det pågår også arbeid med nye studieprogrammer på LANDSAM og REALTEK. LANDSAM har kommet så langt som å ha lagt frem en skisse til et nytt, tverrfaglig masterprogram i landskapsarkitektur for prorektor for utdanning med henblikk på oppstart studieåret 2019/20.

Programmet er unikt i nasjonal sammenheng. REALTEK ønsker å styrke tilbudet innen anvendt robotikk og ser også på mulighetene til å utvikle porteføljen på andre områder, herunder grønn prosesseteknologi. Begge programmer representerer nytenking og er resultater av møter mellom fagområdet.

Det ble i 2017 vedtatt å nedlegge ett program, Erfaringsbasert master i eiendomsutvikling (LANDSAM). NOKUT gjennomførte i 2016-17 en revidering av studieprogrammet Erfaringsbasert master i eiendomsutvikling. Dette skjedde på bakgrunn av en kartlegging fra NOKUT om samarbeidet med eksterne aktører. Programmet ble lagt ned bakgrunnen av resultatene av revideringen.

NMBUs portefølje skal være et uttrykk for strategi og retning for universitetet og ha en fremtidsrettet profil. Dette sikres gjennom en løpende vurdering av fakultetene, men må også skje på et strategisk nivå. Dette er et område som har blitt satt på vent i tider med sammenslåing og omorganisering, men som får ny aktualitet med arbeid med ny strategi. Rektor vil prioritere dette høyt i forbindelse med strategiprosessen i 2018.

Utdanningsledelse

God utdanningsledelse er en annen betingelse for å kunne utvikle utdanningen. Stortingsmeldingen peker på viktigheten av god ledelse på alle nivåer for å kunne sikre sammenheng i ressursfordeling, retning og kommunikasjon. Ledelse på programnivået skal legge til rette for helhet og sammenheng i programmene. Det stilles forventninger til institusjonene når det gjelder tydelighet i mandat og tilstrekkelig handlingsrom for programledelsen.

Mange programmer har hatt programråd eller annen definert ledelse av programmet, men programledelsen har mange steder vært uklar med stor variasjon i programrådenes roller og oppgaver. NMBU fikk med nytt styringsreglement fra 2017 et krav om programråd for alle studieprogrammer. Dette er i stor grad fulgt opp. Det legges opp til selvorganisering av programrådene ved fakultetene og flere fakulteter utarbeider egne mandater. Det vil i 2018 bli utarbeidet en felles, retningsgivende beskrivelse av oppgaver og ansvar for rådene. Dette er også gjort for studie- og forskningsutvalgene.

Det er viktig å følge utviklingen for programrådene. I underviserundersøkelsen fra 2017 skårer NMBU lavere enn gjennomsnittet på spørsmål som handler om undervisernes bidrag i diskusjoner om sammenheng i programmene, om undervisning og om gjennomføring. NOKUTs dypdykk i underviserundersøkelsen fra 2016 viste videre at det er mye engasjement rundt undervisningen blant underviserne, men at den faglige ledelsen ofte kan være mangelfull eller «fraværende», noe som påvirker graden av utviklingsorientering i fagmiljøet.¹⁶

NMBU ønsker å legge til rette for lederutvikling på alle nivåer i organisasjonen og har i 2017 for andre gang gjennomført et program for faglig ledelse for ansatte med ledelsesansvar på ulike nivåer, både innen forskning og utdanning. Gjennomføringen av programmet strekker seg inn i 2018. Deltakerne i programmet i 2016 viste til stor nytte og relevans i sluttevalueringen av programmet. Det vil bli tatt stilling til eventuell videreføring av dette tiltaket i 2018. Det arbeides i tillegg med et modulbasert lederopplærings- og utviklingsprogram med mer generiske ledertemaer.

For ytterligere å styrke programledelsen vil det bli utviklet en opplæringsmodul for programledere/programråd. Dette er et tiltak som innebærer nybrottsarbeid ved NMBU.

---

¹⁶ Udervisningsarbeidet i endring? Rammevilkår, samarbeid og kvalitetskultur i høyere utdanning», NOKUT 2017-3

Tanken bak opprettelsen av en slik modul er å tilby alle som arbeider med studieprogramutvikling, programledere og programråd en felles kunnskapsplattform når det gjelder lover og regler, oppgave-/rolleforståelse og NMBUs interne kvalitetssikrings-/utviklingsrutiner. Dette gjøres for å øke kvaliteten i arbeidet med kvalitetssikring og -utvikling av studieprogrammene ved NMBU.

Studieutvalget har gitt innspill underveis. Det blir lagt vekt på å finne en modell for opplæringen som gjør den konkret og tett på rolle og oppgaver for programlederne samtidig som den skal ha et omfang som gjør den gjennomførbar i en travel hverdag. Opplæringen skal også kunne ha direkte verdi for flere enn programleder og skape en felles forståelse for alle involverte i programutviklingen.

Det legges nå opp til at opplæringen skal ha to deler:

- En digital læringssti, som fortrinnsvis gjennomgås (årlig) av programrådet i fellesskap, men som også kan brukes av enkeltpersoner og ved behov.
- Inspirasjonsinnlegg og diskusjonsfora for programledere/-råd i tilknytning til NMBUs læringsfestival, som gir ny kunnskap og bidrar til utvikling av diskusjonen ved NMBU om studieprogramutvikling.

Arbeidet med opplæringsmodulen vil strekke seg inn i 2018.

Pedagogisk merittering

Utvikling av et meritteringssystem for NMBU er en del av rektors satsing på fremragende forskning og utdanning. Prosjektet har sin forankring også i stortingsmeldingen om kvalitet i utdanningen som stiller krav om at alle universiteter og høyskoler etablerer meritteringssystemer for høyere utdanning senest våren 2019. Meritteringssystemene skal stimulere til økt undervisningsinnsats, tyngre vektlegging av undervisningskompetanse, øke utdanningsvirksomhetens status, og belønne viktig utviklingsarbeid.

Rektor nedsatte i februar en arbeidsgruppe som skulle foreslå en løsning for NMBU innen utgangen av 2017. Arbeidsgruppens forslag ble sendt på høring høsten 2017.

Det vil i 2018 bli tatt stilling til hvordan NMBUs meritteringssystem skal se ut, dels basert på høringsinnspillene, men også tatt i betraktning nytenking og bevegelse i omverdenen, blant annet knyttet til departementets arbeid med nye krav til pedagogisk kompetanse. Dette utviklingsprosjektet har ringvirkninger for tenkingen rundt utviklingen av mange andre deler av organisasjonen, herunder tilbud om kompetanseutvikling, rammer for ansettelser og opprykk og lønnsutvikling.

Prorektor for utdanning vil lede det videre arbeidet med fullføre arbeidet med den endelige utformingen av NMBUs meritteringsordning som skal tre i kraft senest våren 2019.

Studieårets inndeling

Daværende prorektor for utdanning sendte i januar ut en forespørsel til fakultetene om innspill til studieårets inndeling. Til grunn for forespørselen lå et ønske om at NMBU skal finne en semesterinndeling som i høyere grad fremmer utviklingen av undervisningen med større variasjon i programdesign, læringsaktiviteter og vurderingsformer.

Fire fakulteter ønsket å beholde den modellen NMBU har i dag og to fakulteter er for en omlegging. De som ønsket å beholde dagens modell, viste til at den muliggjør gjennomføringen av spesifikke innføringsemner, feltkurs/utførder og datainnsamling og at den fremmer inn-/utveksling. VET pekte på sin side på at de (fleksible) rammene som deres to-semester-modell gir, er det som best fremmer læringen hos studentene innenfor deres fag. De som ønsket en ny

modell peker på behovet for forenkling og større fleksibilitet i planleggingen av undervisningsaktivitetene, men også av andre aktiviteter, herunder forskning.

Det legges til grunn at NMBU skal ha en semesterinndeling som fremmer utviklingen av undervisningen med større variasjon i programdesign, læringsaktiviteter og vurderingsformer. Det vurderes at dagens modell ikke har tilstrekkelig innebygget fleksibilitet for å gi plass til eller drive endring. En vurdering av studieårets inndeling er imidlertid en krevende øvelse og mange hensyn skal veies inn. I tillegg til gode rammer for planleggingen av undervisning, skal institusjonen også legge til rette for en hensiktsmessig tidsbruk totalt både for de vitenskapelig ansatte og for studentene. Det er videre en rekke administrative forhold som bør tas med inn i vurderingene, herunder blant annet timeplanlegging og den praktiske gjennomføringen av eksamen (også digital eksamen).

Arbeidet med vurdering og utarbeidelse av forslag til ny semesterinndeling til vurdering vil gjennomføres i løpet av våren 2018.

Digitalisering

Digitalisering endrer rammene og åpner nye muligheter for samhandling og kommunikasjon, ikke minst innen undervisning og læring. Utviklingen går raskt, og det er en utfordrende oppgave å vurdere de mulighetsrommene som finnes per i dag og, i enda større grad, de som vil oppstå i fremtiden. Problemstillinger knyttet til digitalisering er sentrale for utviklingen av NMBU som institusjon.

Det gjøres allerede i dag mye for å ta i bruk eksisterende, digitale verktøyer og underviserne ser stor nytteverdi av alternative måter å legge til rette for læring. Læringscenteret har en viktig rolle for å inspirere og gi veiledning.

Læringsstøttesystemet Canvas ble i 2016 valgt til å erstatte Fronter gjennom en anskaffelse i regi av UNINETT. Systemet kom på plass i juni 2017 med full implementering for hele institusjonen for høstens emner. Innføringen av Canvas er gjennomført etter planen med få problemer og kom fort i bruk ved alle fakulteter. Statistikken viser at bruksmønsteret er mer variert i Canvas enn det var i Fronter, det vil si at lærere og studenter tar i bruk et bredere spekter av verktøy i sitt digitale læringsmiljø. NMBU har hatt den mest ambisiøse innføringstakten teknisk sett og Studieavdelingen mener det har vært vellykket, mye takket være mange gode superbrukere på fakultetene. Studieavdelingen vil i 2018 rette oppmerksomheten på pedagogisk god bruk av det digitale læringsmiljøet. Læringscenteret vil stå for støtte til underviserne i dette arbeidet.

Fakta om læringsstøttesystemet Canvas:

Canvas er en nettbasert tjeneste for læring, undervisning, og samarbeid. Her foregår det meste av dokumentdeling, tester, oppgaver og samarbeid i ett emne. Mange grunnskoler, videregående skoler og universiteter rundt om i hele verden bruker Canvas.

Canvas erstatter det tidligere brukte systemet *Fronter*. En omfattende anbudsprosess ble gjennomført av Uninett på vegne av UH-sektoren i 2016. Canvas ble i 2017 kjøpt inn hos 20 institusjoner i Norge gjennom en felles anskaffelse.

NMBU har vært en av de første av disse til å ta i bruk plattformen for alle sine studenter og ansatte.

NMBU gjennomførte et pilotprosjekt Digital eksamen i desember 2016. Fem emner var med i piloten, og totalt 50 studenter avviklet eksamen digitalt ved bruk av WISEflow. Det var gode tilbakemeldinger fra de studentene som avviklet eksamen digitalt, og de emneansvarlige var også fornøyd med løsningen. Vårsemesteret 2017 ble prosjektet betydelig utvidet. Totalt 452 studenter avviklet digital eksamen (møtt-tall), fordelt på 6 emner. På det meste tok 130 studenter (møtt-tall) digital eksamen samtidig, og flere eksamensrom ble benyttet til digital eksamen enkelte dager. Det ble også avviklet digital eksamen i ett emne i augustblokk 2017. Prosjektet ble ytterligere utvidet for eksamen i desember og ca 1400 studenter gjennomførte eksamen digitalt.

Rektors målsetting er at alle eksamener som det er hensiktsmessig å avvikle digitalt, skal være digitalisert innen våren 2018. Studieavdelingen vil sammen med IT-avdelingen og eiendomsavdelingen jobbe videre med ressursbehov og løsninger for den praktiske gjennomføringen av digital eksamen. Antall eksamenslokaler må økes med tanke på klargjøring av strøm i eksamensperioden, og dette krever både investering i utstyr og et stort bemanningsbehov i perioden mellom semesterslutt og eksamensoppstart. Sammen med IT-avdelingen må videre ordning for utlånsPC vurderes nærmere for å sikre tilgangen til PC for alle.

Utviklingen innen digitalisering generelt har høy prioritet i universitetets budsjett- og tiltaksplan 2018. Det er iverksatt en opptrappingsplan for tildelingen av midler til IT-avdelingen i årene 2018-2020.

Tiltak 2018

- **Nytenking rundt FFU-satsingen**

Det vil i 2018 foretas en gjennomgang av tiltakene med formål å oppdatere og utvikle tiltaksporteføljen med hensyn til utviklingen på utdanningsområdet generelt, oppfølgingen av stortingsmeldingen og arbeidet med ny strategi.

- **Gjennomgang av NMBU-nøkkelen**

Det foretas en gjennomgang av NMBU-nøkkelen for å vurdere behov for oppdatering og endring.

- **Strategisk vurdering av studieprogramporteføljen**

En overordnet og strategisk gjennomgang og vurdering av porteføljen skal ha høy prioritet i strategiarbeidet.

- **Retningsgivende beskrivelse av ansvar og oppgaver for programrådene**

Det vil i 2018 bli utarbeidet en felles, retningsgivende beskrivelse av oppgaver og ansvar for programrådene.

- **Forberedelse for implementering av pedagogisk merittering**

Prosjektet skal i tillegg til ferdigstilling av NMBUs ordning for pedagogisk merittering, omfatte vurdering/utvikling av kompetanseutviklingstilbud, system for ansettelse og opprykk og rammene for lønnsutvikling.

- **Utvikling av opplæringsmoduler for programledere**

Arbeidet med å etablere en opplæringsmodul for programledere/-råd hvor oppmerksomheten rettes mot oppgave- og rolleforståelse og kvalitetssikring/- utvikling på programnivå, fortsetter inn i 2018.

- **Vurdering av studieårets inndeling**

Arbeidet med å vurdere behovet for utvikling av modell for studieårets inndeling fortsetter inn i 2018.

- **Fullføring av innføring av digitalisering av eksamen og utvikling av bruk av det nye studiestøttesystemet Canvas**

Det tas sikte på å fullføre prosjektet med innføring av digital eksamen i 2018. Implementeringen av Canvas følges opp med økt oppmerksomhet på utvikling av pedagogisk bruk av systemet.

Vurdering av NMBUs kvalitetssikringsystem

NMBU fikk et nytt kvalitetssikringssystem høsten 2015. Tilpasninger er etterfølgende gjort i forbindelse med omorganiseringen og revideringen av NOKUTs studietilsynsforskrift. Systemet skal utgjøre rammen for arbeidet med rapportering og utvikling av kvalitet på utdanningsområdet. Det er utviklet med utgangspunkt i de kravene som stilles til institusjonene gjennom lov og forskrift. Samtidig er det lagt vekt på at systemet skal ha en tydelig forankring i NMBUs visjon, samfunnsoppdrag og kvalitetsforståelse.

Det vurderes at implementeringen av systemet og de dertil hørende rutinene har fungert tilfredsstillende. Det arbeides løpende med å forbedre presentasjonen av systemet og beskrivelsene av rutinene for å øke forståelse og tilgjengelighet. Det er også et løpende arbeid å gjøre ansatte kjent med rutinene.

Fakultetene har et ansvar for selv å organisere kvalitetssikringen på den måten som passer dem best. Det sees en viss spredning i hvor langt de er kommet, men hovedinntrykket er at det generelt gjøres et godt arbeid. Særlig VET har gjennom mange år opparbeidet gode rutiner for deres kvalitetssikring som også er blitt godkjent i forbindelse med de internasjonale akkrediteringene.

Ny studietilsynsforskrift

NOKUTs nye forskrift om tilsyn med utdanningskvalitet i høyere utdanning (studietilsynsforskriften) trådte i kraft 7. februar 2017. Den nye studiekvalitetsforskriften er en del av oppfølgingen av Meld.St. 18 (2014–2015) *Konsentrasjon for kvalitet*. På bakgrunn av stortingsmeldingen ble universitets- og høyskoleloven endret. Endringene i lov og forskrifter er også i tråd med Norges internasjonale forpliktelser nedfelt i «Standards and Guidelines for Quality Assurance in The European Higher Education Area» Europeiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring i høyere utdanning (ESG).

NOKUT er i den nye studietilsynsforskriften opptatt av å sikre kvaliteten i studieprogrammene. Forskriften er innrettet mot områder som blant annet krav til studietilbud og fagmiljø, områder NOKUT mener det er viktig å arbeide med for å sikre god kvalitet i studentenes læring samt god kvalitet og relevans i studentenes læringsutbytte. Det sees også økte krav når det gjelder studentutveksling.

Forskriftens kapittel 4 *krav til systematisk kvalitetsarbeid* er innskjerpet fra tidligere. NOKUT presiserer at institusjonen skal ha «systematisk kontroll av at alle studietilbud tilfredsstillende kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (studiekvalitetsforskriften) og studietilsynsforskriften». Institusjonen har ansvar for å ha et internt kvalitetssikringssystem som fører tilsyn med egen studieportefølje. Det forventes at kunnskapen fra kvalitetsarbeidet både skal brukes til å sikre og videreutvikle enkeltstudier og i utviklingen av den helhetlige utdanningsvirksomheten ved universitetet, samt rette opp avvik. Videre vektlegger de at det fortsatt er institusjonene som ut fra egen strategi, størrelse, faglige profil og andre lokale behov bestemmer utformingen av kvalitetsarbeidet.

Studieavdelingen gjorde våren 2017 en vurdering av behovet for justeringer i NMBUs kvalitetssikringssystem. Hovedinntrykket var at NMBU er på god vei når det gjelder de økte kravene til studietilbudene. Det ble ikke vurdert å være behov for større endringer i

kvalitetssikringssystemet som følge av innstrammingene i studietilsynsforskriften. NMBU har i de siste årene innført nye rutiner for både programgodkjenning og årlig og periodisk programevaluering. Derimot var det behov for en systematisering av den jevnlig kontrollen med studieprogrammene og en tydeliggjøring av beskrivelsen av det helhetlige arbeidet på programnivå.

Den jevnlig kontrollen ved NMBU skal fra 2018 gjøres i forbindelse med den allerede etablerte, årlige registreringen av studieprogrammene. Det er utarbeidet en sjekkliste med utgangspunkt i tilsynsforskriften som kan brukes ved registreringen. Ansvaret for studieprogrammene ligger hos dekanene og det er følgelig dekanenes ansvar at kontrollen gjennomføres og at eventuelle avvik følges opp. Ved denne løsningen unngås innføring av ytterligere rutiner i arbeidet rundt studieprogrammene, og ansvaret for kontrollen plasseres tettest mulig på programmene.

I tillegg er det utarbeidet en samlet beskrivelse av NMBUs arbeid med kvalitetssikring- og utvikling på programnivået som er innarbeidet i beskrivelsen av universitetets kvalitetssikringssystem.

Det vil i forbindelse med vårens registrering av studieprogrammer vies ekstra oppmerksomhet til kontrollen av studieprogrammene for å få rutinen på plass.

Oppfølging av innføring av nye emneevalueringsrutiner

Den nye modellen for emneevaluering ble implementert fra høsten 2016. Modellen skal bidra til at evalueringen i høyere grad enn tidligere, er en integrert del av det løpende arbeidet rundt emnet. Den skal også bidra til aktiv deltakelse i egen læring for studentene. Læringscenteret har utviklet en støtte for underviserne i å ta i bruk den nye evalueringsmodellen. NMBU har i løpet av 2017 fått opp et erfaringsgrunnlag som er viktig for å støtte det videre arbeidet med implementeringen. Det legges opp til en evaluering av emneevalueringsmodellen i 2018.

Studieprogramporteføljen – tydeliggjøring av løp

Fakultetenes årlige kvalitets- og programrapporter er det viktigste grunnlaget for universitetsledelsens vurdering av NMBUs kvaliteten i både studieprogrammer og studieprogramportefølje. I tillegg kommer fakultetenes vurderinger rundt og arbeid med nedleggelse og oppsettelse av studieprogrammer.

Det har i løpet av 2017 kommet innspill fra noen fakulteter om at det er uklart hva som skal inngå i rapporteringen fra fakultetene i forbindelse med den årlige programevalueringen og hva som er forventet saksgang ved fakultetene. Studiedirektøren ser at det er behov for større tydelighet i bestillingen av programrapporten på dette punktet. Det bør for eksempel fremgå at programrapportene i henhold til kvalitetssikringssystemet skal godkjennes i fakultetsstyret samt at kvalitetsrapporten/følgebrevet også er fakultetets tilrådning når det gjelder dets programportefølje. Dette vil bli fulgt opp i bestillingen i 2018.

Kvalitet i styringsinformasjon på utdanningsområdet

Den årlige programevalueringen og programrapporteringen har vært et fast punkt i årshjulet ved NMBU siden 2014. Mens det de første par årene var en uvant øvelse for de fleste, ser arbeidet i 2017 ut til å være en fast rutine som det blir lagt vekt på. Så godt som alle fakulteter leverte i år rapporter for samtlige programmer innen fristen. Det sees også en positiv utvikling for følgebrevene/kvalitetsrapportene som for flere av fakultetene gir et svært godt bilde av overordnet tenking om utdanning og undervisning, så vel når det gjelder status og utfordringer som tiltak. Dette er et tegn på at fakultetene forholder seg aktivt til universitetets rutiner for kvalitetssikring og -utvikling på studieprogramnivå. Som nevnt under 1.2 er det samtidig et forbedringspotensial for rapporteringen, noe som må følges opp for å sikre god styringsinformasjon.

Når det gjelder rapporteringen videre til ledelse og universitetsstyre sees også en utvikling fra 2016 til 2017. Innføringen av en ny styringsparameter for å følge utviklingen når det gjelder periodiske evalueringer er et eksempel på endringsprosess hvor resultater på området brukes aktivt for å utvikle styringen. Det er imidlertid fortsatt et behov for å styrke rammene for vurderingen av porteføljens kvalitet og relevans og rapporteringen kan bli mer spisset når det kommer til forslag til tiltak.

Kvalitetsmeldingen har kun en verdi hvis den er strategisk i sin utforming og inneholder relevant styringsinformasjon for universitetsstyret. Det vil være en kontinuerlig prosess å finne en form og et innhold på riktig nivå. Videre er det et potensial for forbedring når det gjelder integrering av rapportering på forskerutdanningen. På dette punktet forventes imidlertid en tydelig utvikling i neste års meldingen. Det vil i 2018 for første gang foreligge årlige programrapporter for ph.d.-programmene som følge av en utvikling av rutinene for kvalitetssikringen av forskerutdanningen i retning av rutinene for grunnutdanningen. Dette vil bidra til et forbedret kunnskapsgrunnlag, og dermed en mer helhetlig rapportering.

Styrets løpende vurdering av kvaliteten i utdanningen skjer ikke kun med utgangspunkt i kvalitetsmeldingen, men i rapporteringen av måloppnåelse gjennom året i tertialrapporteringen, i saksfremleggelsen om programportefølje og gjennom årsrapporten. Her sees et behov for å øke kvaliteten styringsinformasjonen for å få oppmerksomhet på prioriterte problemstillinger. Formulering og utvelgelse av egendefinerte styringsparametere er kritisk for både prioritering av saker/diskusjoner og for treffsikre beslutninger. Det er et stort behov for å vurdere både kvaliteten og helheten i de egendefinerte parameterne på utdanningsområdet for bedre å kunne følge utviklingen og avdekke risiko. Det vil i forbindelse med arbeidet med ny strategi i 2018 bli gjort en vurdering av parameterne på utdanningsområdet. I den forbindelse vil det også være naturlig å vurdere bedre måter å knytte rapporteringen på utdanningskvalitet opp mot de ordinære budsjetttrundene.